

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 16 October 2023

MIN-LANG (2023) PR 10

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

Sixth periodical report

presented to the Secretary General of the Council of Europe

in accordance with Article 15 of the Charter

SLOVENIA

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

Številka: 51200-10/2023/3

Datum: 12. 10. 2023

EVROPSKA LISTINA O REGIONALNIH ALI MANJŠINSKIH JEZIKIH

**ŠESTO PERIODIČNO POROČILO
GENERALNEMU SEKRETARJU SVETA EVROPE
V SKLADU S 15. ČLENOM LISTINE**

SLOVENIJA

**POROČILO OD ODDAJE PETEGA POROČILA (8. APRILA 2029) DO SEPTEMBRA 2023 OZIROMA
DO PREDAJE POROČILA**

26. SEPTEMBER 2023

KAZALO

Uvodni del	4
I. del	6
Ukrepi, sprejeti za ozaveščanje o rezultatih petega cikla spremljanja o izvajanju Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih	6
II. del	9
Ukrepi, sprejeti za izboljšanje izvajanja Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih in izvajanje priporočil petega cikla	9
Pojasnila k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih (dokumenti CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020	9
Pojasnila k Priporočilom MIN-LANG (2021) 11 z dne 30. junija 2021 in namestnikov ministrov o izvajanju Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021)	16
2.1 Hrvaščina	22
7. člen – Cilji in načela	22
2.2 Nemščina	26
7. člen – Cilji in načela	26
2.3 Madžarščina	29
7. člen – Cilji in načela	29
8. člen – Izobraževanje	31
9. člen – Pravosodni organi	38
10. člen – Upravni organi in javne službe	40
11. člen – Javni mediji	46
12. člen – Kulturne dejavnosti in ustanove	46
13. člen – Gospodarsko in družbeno življenje	47
14. člen – Čezmejne izmenjave	51
2.4. Italijanščina	51
7. člen – Cilji in načela	51
8. člen – Izobraževanje	54
9. člen – Pravosodni organi	60
10. člen – Upravni organi in javne službe	62
11. člen – Javni mediji	60
12. člen – Kulturne dejavnosti in ustanove	70
13. člen – Gospodarsko in družbeno življenje	71
14. člen – Čezmejne izmenjave	74
2.5 Romščina	74
7. člen – Cilji in načela	74
2.6 Srbščina	78
7. člen – Cilji in načela	78

III. del	81
Posebna vprašanja	81
IV. del	81
Prispevki krovnih organizacij	
Kontaktne podatki	
Dodatne informacije	
Priloge	
Priloga MZ – aktivnosti	
Preglednica kulturnih projektov	

Uvodni del

Republika Slovenija je Evropsko listino o regionalnih ali manjšinskih jezikih (v nadaljnjem besedilu: ELRMJ) podpisala 3. julija 1997, ratificirala 19. julija 2000, v Uradnem listu Republike Slovenije je bila objavljena 4. avgusta 2000. Ob deponiranju listine o ratifikaciji 4. oktobra 2000 je predložila izjavo, da bodo sprejeta določila veljala od 1. januarja 2001.

Namen ELRMJ je zaščita in spodbujanje uporabe regionalnih in manjšinskih jezikov v Evropi kot sestavnega dela evropske kulturne dediščine. S tega vidika ščiti jezike, ki jih tradicionalno uporabljajo predstavniki etničnih skupnosti v posameznih delih države. ELRMJ ne pokriva narečij uradnega jezika ali jezikov imigrantov.

Ob deponiranju listine o ratifikaciji ELRMJ je Republika Slovenija generalnemu sekretarju Sveta Evrope sporočila, da sta na ozemlju Republike Slovenije regionalna ali manjšinska jezika v smislu ELRMJ italijanski in madžarski jezik. V skladu z drugim odstavkom 2. člena ELRMJ Republika Slovenija za ta dva jezika uporablja naslednje odstavke in pododstavke III. dela ELRMJ:

- iz 8. člena:
 - za italijanski jezik: odstavek 1 a (i), b (i), c (i), d (i), e (iii), f (iii), g, h, i, odstavek 2
 - za madžarski jezik: odstavek 1 a (ii), b (ii), c (ii), d (ii), e (iii), f (iii), g, h, i, odstavek 2
- iz 9. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 a, b, c, d, odstavek 2 a
- iz 10. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 a (i), b, c, odstavek 2, odstavek 3 a, odstavek 4, odstavek 5
- iz 11. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 a (i), e (i), odstavek 2, odstavek 3
- iz 12. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 a, d, e, f, odstavek 2, odstavek 3
- iz 13. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek 1 in odstavek 2
- iz 14. člena:
 - za italijanski in madžarski jezik: odstavek a in odstavek b

Sporočeno je bilo tudi, da se bodo določbe od prvega do četrtega odstavka 7. člena smiselno uporabljale tudi za romski jezik.

Republika Slovenija je z izjavo ob ratifikaciji ELRMJ omejila njeno uporabo v Sloveniji na jezike, ki so v skladu z njenim ustavnim redom priznani kot manjšinski na območjih, na katerih ti narodni skupnosti tradicionalno živita, torej italijanski in madžarski jezik, ter smiselno še na romski jezik. Izjava je vključena v zakon o ratifikaciji listine in je za Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) zavezujoča.

Odbor strokovnjakov ELRMJ je v svojem petem poročilu prepoznal visoko raven zaščite narodnih manjšin v Sloveniji, vključenih v Ustavo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Ustava RS), in napredek, ki je bil dosežen na več področjih. Vendar se nekatera prednostna priporočila nanašajo na vprašanja oziroma položaj jezikov, ki niso predmet ELRMJ v Sloveniji, in zato prihaja do različnega razumevanja in razlage ELRMJ pri odboru strokovnjakov in Vladi RS.

Izraženo je bilo stališče Republike Slovenije, da srbsčina, hrvaščina in nemščina niso in ne morejo biti predmet obravnave znotraj okvira manjšinskih jezikov oziroma ELRMJ. Mnenje oziroma stališče, ki ga je Republika Slovenija dala v Informaciji o izvajanju priporočil za takojšnje ukrepe s strani Slovenije, kot izhaja iz petega poročila odbora strokovnjakov Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih (21. april 2021), ostaja nespremenjeno.

Republika Slovenija je svoje uvodno poročilo po ELRMJ predala 14. marca 2002. Drugo periodično poročilo je sledilo 13. junija 2005, tretje 2. junija 2009 in četrto 16. septembra 2013. Peto periodično poročilo Republike Slovenije je bilo predano 8. aprila 2019. Šesto poročilo o izvajanju ELRMJ je pripravljeno na podlagi odločitve namestnikov ministrov CM/Del/Dec(2018)1330/10.4e z dne 28. novembra 2018 in vsebuje poročanje od 8. aprila 2019 (od predaje petega poročila o izvajanju ELRMJ) do septembra 2023 oziroma do predaje poročila.

Pri pripravi šestega poročila o izvajanju ELRMJ so sodelovali:

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti,
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
Ministrstvo za finance,
Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport,
Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje,
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo,
Ministrstvo za kulturo,
Ministrstvo za notranje zadeve,
Ministrstvo za pravosodje,
Ministrstvo za zdravje,
Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve,
Ministrstvo za infrastrukturo,
Ministrstvo za javno upravo,
Tržni inšpektorat Republike Slovenije,
Zavod Republike Slovenije za šolstvo in
Javni zavod RTV Slovenija.

K sodelovanju pri pripravi prispevkov za šesto poročilo o izvajanju ELRMJ so bili povabljeni še:

Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti,
Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost in
Svet romske skupnosti Republike Slovenije.
Njihovi prispevki so v IV. delu šestega poročila o izvajanju ELRMJ.

V skladu s prenovljenimi smernicami za predstavitev periodičnih poročil ACFC(2022)002 se šesto poročilo o izvajanju ELRMJ osredotoča na razvoj in spremembe od petega poročila o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokumenti MIN-LANG (2019) 17final z dne 8. novembra 2019, CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020, MIN-LANG (2021) 11 z dne 30. junija 2021 in CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021, v katerih so navedena priporočila za takojšnje ukrepanje o izvajanju ELRMJ v Sloveniji) ter upošteva Informacijo o izvajanju priporočil za takojšnje ukrepe s strani Slovenije, kot izhajajo iz petega poročila odbora strokovnjakov ELRMJ z dne 10. februarja 2020.

Na področjih brez sprememb, ki bi zahtevale poročanje, ostajajo relevantne informacije v predhodnem petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ ter Informaciji o izvajanju priporočil za takojšnje ukrepe s strani Slovenije, kot izhajajo iz petega poročila odbora strokovnjakov ELRMJ.

I. del

Ukrepi, sprejeti za ozaveščanje o rezultatih petega cikla spremljanja in ELRMJ

- 1. Na kateri/-h spletni/-h strani/-eh sta objavljena mnenje o petem poročilu o izvajanju ELRMJ in povezana resolucija Odbora ministrov ter v katerih jezikih, vključno z manjšinskimi jeziki? Navedite ustrezne povezave.**

Mnenje o petem poročilu o izvajanju ELRMJ in povezana resolucija Odbora ministrov nista bila objavljena na spletni strani, pristojna ministrstva in vladne službe pa so bili o tem pisno obveščeni.

2. Katere nadaljnje dejavnosti so bile organizirane v Sloveniji, vključno z dejavnostmi, organiziranimi skupaj s Svetom Evrope, in kakšni so bili rezultati?

Od 17. do 20. septembra 2019 je potekal delovni obisk delegacije odbora strokovnjakov ELRMJ v okviru petega nadzornega kroga. 20. septembra 2019 se je odbor strokovnjakov srečal s predstavniki ministrstev in vladnih služb.

28. januarja 2020 je bil izveden medresorski sestanek v zvezi s prejetim mnenjem o petem poročilu o izvajanju ELRMJ, na katerem so sodelovali vsa pristojna ministrstva in vladne službe. Sestanek je bil namenjen uskladitvi odzivov na mnenje o petem poročilu o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija pojasnjuje, da so pri aktivnostih v zvezi s pripravo tega poročila sodelovali pristojni državni organi, šesto poročilo o izvajanju ELRMJ je 14. septembra 2023 obravnavala in potrdila tudi Medresorska komisija za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: medresorska komisija), ki jo je Vlada RS ustanovila aprila 2013 za koordinacijo poročanja po ratificiranih mednarodnih instrumentih varstva človekovih pravic in svoboščin, poročanja na podlagi drugih mehanizmov ter za spremljanje izvajanja sprejetih obveznosti s področja človekovih pravic. Delo medresorske komisije organizira in koordinira ministrstvo, pristojno za zunanje zadeve. Medresorska komisija za človekove pravice je sestavljena iz predstavnikov ministrstev in vladnih služb, predstavnikov civilne družbe in akademskega področja. Odprto vabilo za sodelovanje na sejah medresorske komisije imata Varuh človekovih pravic Republike Slovenije in Zagovornik načela enakosti Republike Slovenije.

3. Kako so bile pri pripravi šestega poročila o izvajanju ELRMJ vključene manjšinske organizacije in druge nevladne organizacije?

K sodelovanju pri pripravi šestega poročila o izvajanju ELRMJ so bile pozvane Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti, Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost in Svet romske skupnosti Republike Slovenije. Njihovi prispevki so priloženi v IV. delu poročila.

4. Kateri drugi ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje ozaveščanja o ELRMJ med osebami, ki pripadajo nacionalnim manjšinam, javnimi uradniki, lokalnimi in regionalnimi organi ter splošno javnostjo?

Republika Slovenija pojasnjuje, da je bila v okviru Medresorske delovne skupine za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije, ki jo je Vlada Republike Slovenije ustanovila 19. marca 2014, 20. junija 2014 ustanovljena Delovna podskupina za pripravo načrta ukrepov za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti (v nadaljevanju: delovna podskupina). Delovno podskupino so sestavljali predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za notranje zadeve oziroma Ministrstva za javno upravo, Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti in Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti. Delovna podskupina je 3. julija 2019 ob obravnavi Poročila o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 za leto 2018 Vladi RS predlagala, naj sledi priporočilu Komisije Državnega zbora za narodni skupnosti (v nadaljnjem besedilu: komisija) ter v okviru priprave seznama aktivnosti in ukrepov v odgovor na aktualna in odprta vprašanja glede položaja italijanske in madžarske narodne skupnosti oziroma uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ustrezno pozornost nameni tudi uresničevanju pravic obeh narodnih skupnosti na področju dvojezičnosti.

Komisija je na seji, ki je potekala 28. novembra 2019, pod 2. točko dnevnega reda obravnavala Poročilo o izvedbi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 za leto 2018.

V okviru sklepov, ki jih je sprejela, je Vladi RS med drugim predlagala, naj imenuje delovno skupino pod vodstvom Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Delovna skupina naj pripravi predlog načrta ukrepov Vlade RS glede položaja italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji. V okviru tega naj ustrezno pozornost nameni tudi uresničevanju pravic obeh narodnih skupnosti na področju dvojezičnosti. Vlada RS je na seji 14. maja 2020 sprejela sklep o ustanovitvi Delovne skupine Vlade Republike Slovenije za pripravo Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji in za spremljanje njegovega izvajanja (v nadaljnjem besedilu: delovna skupina).

Delovno skupino sestavljajo predstavniki Ministrstva za javno upravo, Ministrstva za pravosodje, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport ter Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Pri delu delovne skupine sodelujeta tudi predstavnika obeh narodnih skupnosti.

Naloga delovne skupine je priprava predloga Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvrševanje predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2021–2025 (v nadaljnjem besedilu: načrt ukrepov) in spremljanje njegovega izvajanja.

Predlog načrta ukrepov je delovna skupina pripravila v sodelovanju s predstavnikoma narodnih skupnosti in resornimi ministrstvi.

Glede na to, da so predstavniki narodnih skupnosti na podlagi Načrta ukrepov Vlade Republike Slovenije za izvajanje predpisov na področju dvojezičnosti 2015–2018 zaznali napredek pri uresničevanju pravic narodnih skupnosti v praksi, so bili nekateri od ukrepov tega načrta predlagani tudi v predlog novega načrta ukrepov. Predlog načrta je bil hkrati dopolnjen z naborom novih ukrepov. Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji 2021–2025 je Vlada RS sprejela 18. avgusta 2021.

Pripravljeni predlog načrta je prispevek k uresničevanju ene od nalog iz Dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado Republike Slovenije z dne 3. julija 2020. Podpisniki dogovora so se med drugim zavezali, da si bodo na vseh področjih varstva avtohtonih narodnih skupnosti prizadevali za odpravo razkoraka med normativno ureditvijo in izvajanjem teh določb v praksi z nadgradnjo zakonskih aktov, pripravo področnih sistemskih politik, ustreznim proračunskim financiranjem, promocijo jezikovne in kulturne identitete, kulturne dediščine, zgodovine in navad avtohtonih narodnih skupnosti, za celovit in učinkovit sistem nadzora nad izvajanjem zakonskih aktov in sistemskih politik ter za usklajeno delovanje Vlade RS pri uresničevanju varstva avtohtonih narodnih skupnosti.

V spodnji preglednici je prikazan obseg sofinanciranja italijanske narodne skupnosti (dvojezično območje), madžarske narodne skupnosti (dvojezično območje) in romske skupnosti, ki ga zagotavlja Republika Slovenija v okviru različnih državnih resorjev.

Sofinanciranje dvojezičnosti (v evrih)	leto 2019	leto 2020	leto 2021	leto 2022

Italijanska narodna skupnost	9.527.876	10.331.495	11.163.950	13.891.670
Madžarska narodna skupnost	13.161.692	13.679.773	14.352.972	18.621.315
Romska skupnost	6.460.356	8.541.461	8.750.138	15.570.694*
SKUPAJ	29.149.924	32.552.729	34.267.060	48.082.679

* Obseg sredstev odstopa od preteklih let zaradi spremembe metodologije na ministrstvu, pristojnem za vzgojo in izobraževanje.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da dnevno potekajo sestanki med predstavniki ministrstev in vladnih služb ter predstavniki italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, kjer se rešujejo tekoče zadeve.

II. del

Ukrepi, sprejeti za izboljšanje izvajanja ELRMJ in izvajanje priporočil petega cikla

Pojasnila k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChI(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji

Odbor ministrov Sveta Evrope je na 1384. zasedanju namestnikov ministrov 23. septembra 2020 sprejel Priporočilo RecChI(2020)2 Odbora ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji. Dokument slovenskim organom oblasti priporoča, da upoštevajo ugotovitve in priporočila odbora strokovnjakov ELRMJ, ter opredeljuje štiri področja, ki naj se jim posebej posvetijo.

Priporočilo 1: »nemščini, hrvaščini in srbsčini naj se prizna status jezikov manjšinskih skupnosti v Sloveniji in v sodelovanju z govorniki teh jezikov zanje uporabijo določbe II. dela listine«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da je bil v letu 2022 v okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« izveden raziskovalni projekt z naslovom »Analiza stanja hrvaške, nemške in srbske skupnosti v Republiki Sloveniji«, ki ga je pripravila Evropska pravna fakulteta Nove univerze.

Iz znanstvenega članka na podlagi raziskovalnega projekta izhaja:

»Poleg treh ustavno zavarovanih skupin živijo v Sloveniji še številne druge etnične skupine od nemške, hrvaške, srbske, do španske in ukrajinske in številnih drugih, ki nimajo statusa posebej zaščitenih narodnih skupnosti, kljub temu pa država na različne načine podpira delovanje in ohranjanje identitete nekaterih izmed njih. V veliki večini so to pripadniki družbenih skupin, ki so k nam prišli zaradi družinskih, ekonomskih in drugih razlogov v sodobnem času, med njimi tudi hrvaške, nemške in srbske skupnosti (čeprav pri nekaterih od njih opazimo tudi določene attribute avtohtonosti, torej zgodovinske naseljenosti na določenem strnjem območju). Slovenska država se je odločila za model, kjer je število skupnosti, ki jim podeljuje posebne pravice, ozko omejila, obema, ki te kriterije izpolnjujeta, pa podeljuje zelo širok diapazon manjšinskih pravic. Bošnjaška, albanska, črnogorska in makedonska etnična skupina se sklicujejo predvsem na številčnost, saj kriterija avtohtonosti ne izpolnjujejo. Zgodovina nemške, hrvaške in srbske etnične skupine je nekoliko drugačna. Za nemško in srbsko skupnost velja, da danes na

avtohtonem ozemlju ohranjajo zgolj folklorne značilnosti svoje pretekle prisotnosti. Nemška skupnost dodatno skorajda ne živi več na zgodovinskem avtohtonem območju. Na avtohtonost se sklicuje tudi hrvaška skupnost, a raziskovalcem in aktivistom še ni uspelo raziskati, kje naj bi ta območja dejansko bila. Zato se postavlja vprašanje, na kakšen način bi te skupnosti lahko absorbirale enake kolektivne pravice, kot sta jih deležni italijanska in madžarska narodna skupnost, če bi jim bil podeljen enak ustavni status. «

Analiza stanja hrvaške, nemške in srbske skupnosti v Republiki Sloveniji, ki jo je pripravila Evropska pravna fakulteta Nove univerze, je bila predstavljena na nadaljevalnem sestanku o izvajanju Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin v Sloveniji, ki je potekal 28. in 29. novembra 2022 v Ljubljani.

Celotna študija je na voljo na spletni strani Evropske pravne fakultete Nove univerze (<https://epf.nova-uni.si/raziskovanje/raziskovalni-razvojni-in-izobrazevalni-projekti-2/>).

Republika Slovenija pojasnjuje, da je Vlada RS v skladu z Zakonom o Vladi Republike Slovenije in Poslovníkom Vlade Republike Slovenije ter v skladu z Deklaracijo Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji najprej 18. avgusta 2021 (sklep št. 00405-5/2021/3) in nato še enkrat 9. decembra 2021 (sklep št. 00405-5/2021/7) sprejela Sklep o ustanovitvi Sveta Vlade Republike Slovenije za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: svet) in zatem še sklep o imenovanju članov sveta (sklep št. 00405-6/2021/6). S tem je ustanovila posebno posvetovalno telo, katerega namen je obravnavanje vprašanj, zahtev in predlogov pripadnikov obravnavanih narodnih skupnosti ter sprejemanje stališč do predlogov odločitev vlade in ministrstev, ki bi se nanašali na te narodne skupnosti (sosvet pri Vladi RS). Aktivno delovanje sveta omogoča Vladi RS ustrezen dialog z navedenimi narodnimi skupnostmi.

Do leta 2022 je bil s sklepom o ustanovitvi, sestavi, organizaciji in nalogah sveta tak svet ustanovljen šestkrat, in sicer 12. maja 2011, 22. avgusta 2013, 26. februarja 2015, 11. julija 2019, 18. avgusta 2021 in nato 9. decembra 2021. Mandat članov sveta je bil takrat vezan na mandat vlade in z njeno menjavo je svet prenehal delovati. V smislu zagotovitve neprekinjenega delovanja sveta od leta 2021 traja mandat članov sveta pet let od izdaje sklepa o imenovanju z možnostjo ponovnega imenovanja, pri čemer predsedniku in članom vlade, ki so funkcionarji, mandat predčasno preneha zaradi prenehanja njihove funkcije. Za predsednika sveta je določen predstavnik ministrstva, pristojnega za kulturo, mesto podpredsednika sveta pa je namenjeno predstavnikom narodnih skupnosti, ki se na tem mestu izmenjujejo, v letu 2022 ga je zasedal predstavnik hrvaške narodne skupnosti Đanino Kutnjak, v letu 2023 pa ga zaseda dr. Ilija Dimitrievski. V zvezi z delovanjem sveta ministrstvo, pristojno za kulturo, po Službi za kulturne raznolikosti in človekove pravice zagotavlja administrativno-tehnično podporo.

S sklepom o ustanovitvi sveta 9. decembra 2021 (sklep št. 00405-5/2021/7) je bilo odločeno, da se zaradi želje ministrstva, pristojnega za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, v svet vključi dodatni član. S tem je bila porušena njegova paritetna sestava, zato je Vlada RS 10. novembra 2022 sprejela sklep o spremembi sklepa o ustanovitvi sveta, s katerim je paritetno sestavo sveta ponovno vzpostavila. Zdaj je v svetu znova 12 članov, od tega šest predstavnikov državnih organov (ministrstva, pristojnega za kulturo, ministrstva, pristojnega za vzgojo in izobraževanje, ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, ministrstva, pristojnega za zunanje in evropske zadeve, ministrstva, pristojnega za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ter Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti) in šest predstavnikov narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ (Albancev, Bošnjakov, Črnogorcev, Hrvatov, Makedoncev in Srbov).

Svet se je v letu 2022 sestel dvakrat, in sicer na ustanovitveni seji 31. januarja 2022 pod vodstvom dr. Ignacije Fridl Jarc, državne sekretarke in predstavnice ministrstva, pristojnega za kulturo, ter v novi sestavi po menjavi vlade 7. decembra 2022 pod vodstvom dr. Aste Vrečko, ministrice za kulturo. Pred tem so bili s sklepom vlade o imenovanju članov sveta št. 00405-6/2022/4 z dne 10. novembra 2022 v svet imenovani novi člani.

Na ustanovitveni seji sveta 31. januarja 2022 je svet sprejel poslovnik dela, imenoval namestnika predsednice sveta ter sprejel dogovor, da na prihodnjih sejah sveta obravnava teme, ki se nanašajo na jezikovno politiko, razpise, Zakon o tujcih, preimenovanje sveta in uresničevanje pravic narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, vsakič do največ dve temi na srečanje.

Na prvi seji v novi sestavi 7. decembra 2022 je svet najprej sprejel in potrdil zapisnik ustanovitvene seje sveta z dne 31. januarja 2022 in s tem vse predhodno sprejete sklepe o poslovniku dela sveta, abecednem vrstnem redu imenovanja vsako leto novega predstavnika narodne skupnosti za namestnika predsednice sveta ter vrstni red obravnavanih tem. V nadaljevanju se je seznanil z Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025 (ReNPJP21–25) in z vsebinskimi deli, ki govorijo o jezikih pripadnikov narodov nekdanje SFRJ. Seznanil se je tudi s sistemskim okvirom poučevanja jezikov pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema. Sprejel je stališče, da se pred pripravo oziroma sprejetjem vsake resolucije ali podobnega dokumenta, ki se nanaša na pripadnike narodnih skupnosti nekdanje SFRJ, k sodelovanju povabijo njihovi predstavniki. Zaradi aktualnosti tematike je sprejel še revidirani sklep, da se na naslednji seji poleg že določene teme vprašanja razpisov obravnava še tematika uresničevanja konvencije, ki bi po mnenju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ lahko bila podlaga za zakon o uresničevanju kolektivnih pravic. Tudi na tokratni seji se je poudarilo, da svet o uresničevanju kolektivnih pravic narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ lahko le razpravlja oziroma se seznanja s tovrstno pobudo, ni pa pristojen kot predlagatelj takšnih pobud. Kot posvetovalno telo Vlade RS lahko svet samo predlaga Vladi RS, da razmisli o sprejetju oziroma o ponovni proučitvi možnosti vložitve tovrstnega zakona, ki je bil že vložen v obravnavo v enem od prejšnjih mandatov. Druga (dopisna) seja sveta je potekala od 21. februarja 2023 do 23. februarja 2023, in sicer so člani sveta potrdili poročilo o delu sveta za leto 2022.

3. seja sveta je bila 18. aprila 2023, na njej so bila predstavljena tudi stališča Republike Slovenije glede izvajanja Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin in po nadaljevalnem sestanku o izvajanju te konvencije. Seja je bila prekinjena in se je nadaljevala 9. maja 2023.

V zvezi z nemško govorečo etnično skupino v Republiki Sloveniji je ministrstvo, pristojno za kulturo, z namenom poglobljanja in okrepitve konstruktivnega dialoga z njenimi predstavniki s sklepom z dne 22. septembra 2020 ustanovilo posebno Delovno skupino za trajni dialog s predstavniki nemško govoreče etnične skupine v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: delovna skupina). V njej so bili poleg predstavnikov organizacij nemško govoreče etnične skupine v Republiki Sloveniji še predstavniki ministrstva, pristojnega za kulturo, ministrstva, pristojnega za zunanje zadeve, ter ministrstva, pristojnega za izobraževanje, znanost in šport. Namen delovne skupine je bila obravnava vprašanj pripadnikov nemško govoreče etnične skupine v Republiki Sloveniji, ki se nanašajo na delovna področja sodelujočih ministrstev, med drugim tudi na jezikovno in kulturno področje, z namenom, da se ohranja in razvija jezikovna in kulturna raznolikost. Delovna skupina se je v letu 2021 sestala na dveh sejah. 10. marca 2021 je bila izvedena prva (ustanovitvena) seja delovne skupine, v okviru katere so predstavniki navedenih ministrstev predstavili aktualne aktivnosti in možnosti za pripadnike nemško govoreče etnične skupine. Predstavniki obeh krovnih organizacij pripadnikov nemško govoreče etnične skupine (Zveze kulturnih društev nemško govoreče narodne skupnosti in Zveze kočevskih organizacij) so predstavili delovanje svojih organizacij. Dogovorili so se o nadaljnjem delu skupine. 6. decembra 2021 je bila izvedena druga seja, na kateri je bilo obravnavanih deset najpomembnejših vsebinskih točk dnevnega reda po predlogu predstavnikov obeh krovnih organizacij nemško govoreče etnične skupine v Republiki Sloveniji. Poudariti je treba, da je dialog s predstavniki nemško govoreče etnične skupine stekel. Odprta so bila številna vsebinska vprašanja, v argumentiranem dialogu tudi razrešena oziroma pojasnjena.

Ker je bila delovna skupina ustanovljena za čas mandata ministra dr. Vaska Simonitija, je bila s sklepom nove ministric, dr. Aste Vrečko v letu 2022 ponovno ustanovljena 20. decembra 2022 in vanjo sta bila

na novo imenovana še predstavnik Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti in predstavnik novoustanovljene Zveze kulturnih društev Kočevarjev in Štajercev v Sloveniji. Prva seja delovne skupine v novi sestavi je bila 15. junija 2023. Na dnevnem redu sta bila sodelovanje pri pripravi petega delovnega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje od 2023 do 2027, in sicer v okviru Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti iz leta 2001, ter dogovor o prihodnjem delu delovne skupine.

Priporočilo 2: »razviti pouk romskega jezika in kulture na vseh primernih stopnjah«

Podpora učenju romščine kot materne jezika in učenju slovenščine

Republika Slovenija pojasnjuje, da se je dopolnilni pouk romskega jezika in kulture začel izvajati v šolskem letu 2021/2022 na dveh osnovnih šolah. Evalvacija po enem letu izvajanja programa kaže, da program v največji meri koristi udeleženi romskim otrokom. Gre za vzpostavljanje novega odnosa do šole kot institucije, v kateri se uporablja in tudi uči njihov materni jezik.

Ministrstvo, pristojno za izobraževanje, je naročilo analizo, na podlagi katere bodo proučili možnost dodatnega poučevanja slovenščine za romske učence ob vstopu v osnovno šolo, možnost dodatnih ur učenja slovenščine pa so romski otroci dobili že v letu 2020. Rezultati analize bodo znani konec leta 2023.

Evalvacija pilotnega projekta pri učenju romščine

Dopolnilni pouk romskega jezika in kulture se je začel izvajati v šolskem letu 2021/2022 na Osnovni šoli Metlika in Osnovni šoli Beltinci. Delo učiteljic, ki sta hkrati tudi romski pomočnici na navedenih šolah, je usmerjal in koordiniral Inštitut za narodnostna vprašanja. Delo na Osnovni šoli Metlika je ves čas potekalo neprekinjeno in zelo učinkovito, ob zaključku leta je bil izveden ploden pogovor z izvajalko o delu in načrtih za šolsko leto 2022/23. Dopolnilni pouk romskega jezika in kulture se na Osnovni šoli Metlika v šolskem letu 2022/23 nadaljuje. Na Osnovni šoli Beltinci je dopolnilni pouk v drugi polovici šolskega leta 2021/22 postal nereden, na koncu je skupina razpadla. Učiteljica je kot razlog navedla izredno neugodne socialne razmere. Tako se dopolnilni pouk romščine v šolskem letu 2022/23 na tej šoli ne bo več izvajal, se pa intenzivno iščejo nove možnosti za poučevanje romščine v okviru prekmurskega narečja. Načrtuje se nova skupina s tega geografskega območja.

Evalvacija po enem letu izvajanja programa v Osnovni šoli Metlika kaže, da program v največji meri koristi udeleženi romskim otrokom. Gre za vzpostavljanje novega odnosa do šole kot institucije, v kateri se uporablja in tudi uči njihov materni jezik. Otroci z veseljem ostajajo v šoli v popoldanskih urah po končanem rednem pouku. Poleg vzpostavljanja drugačnega odnosa do šole in učenja pa jim obnavljanje šolske snovi v romskem jeziku izjemno pomaga tudi pri učenju slovenščine ter usvajanju redne učne snovi. Po mnenju izvajalke pouka – romske pomočnice, ki je z otroki dnevno, se učenci počutijo sprejeti, so sproščeni, zelo lepo sodelujejo, so motivirani in pripravljeni za delo. Poslušajo z zanimanjem in razumejo navodila, zato pri reševanju nalog nimajo težav in so zelo uspešni. Učenci, ki obiskujejo dopolnilni pouk, so bolj samostojni, nesramežljivi, zaupajo vase, so bolj odzivni (če česa ne razumejo ali ne vedo, vprašajo), več se družijo s sošolci, se pogovarjajo in igrajo.

V šolskem letu 2021/2022 je pouk na Osnovni šoli Metlika obiskovalo 11 učencev, na Osnovni šoli Beltinci pa 7 učencev. V šolskem letu 2022/2023 je bilo na Osnovni šoli Metlika v prvi skupini pet učencev 2. razreda, v drugi skupini pa šest učencev iz 3. razreda in pet učencev iz 4. razreda. Dopolnilni pouk romskega jezika in kulture obiskuje skupno 16 otrok, osem dečkov in osem deklic.

Ciljni raziskovalni projekt: Instrumentarij za prepoznavanje ravni jezikovne zmožnosti romskih otrok in učencev v romskem jeziku

Projekt je v začetni fazi, vse aktivnosti so izvajane v skladu s časovnico. Za izvedbo sta bili izbrani dve osnovni šoli. Za različico dolenjskega narečja bo preverjanje potekalo na Osnovni šoli Metlika, za prekmursko različico bo potekalo na Osnovni šoli Franceta Prešerna v Črenšovcih. Prvi dve poročili bosta na voljo v letu 2023.

Priporočilo 3: »povečati ukrepe za ozaveščanje javnosti o regionalnih ali manjšinskih jezikih v večinskem izobraževanju in množičnih občilih«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Dodatno Republike Slovenija sporoča, da so cilji v zvezi s spoštovanjem drugačnosti, poznavanjem in razvijanjem razumevanja manjšinskih jezikov, njihove kulture, vere, zgodovine ter cilji narodnih skupnosti, na primer ohranjanje in razvijanje italijanskega in madžarskega jezika, del splošnih ciljev vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, kar izhaja iz *Zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja* (ZOFVI, 2. člen). Kot izhaja iz raziskave iz leta 2010,¹ poteka poglobljanje in udejanjanje tovrstnih ciljev v vsej vertikalni vzgoji in izobraževanju v okviru predmetov oziroma predmetnih področij, kot so zgodovina, geografija, domovinska in državljanska kultura in etika, sociologija, družboslovje, slovenščina (prav tam). Njihov glavni namen je spodbuditi zavedanje posameznikove in narodove različnosti, krepiti medsebojno spoštovanje in sodelovanje ter razvijati nacionalno in evropsko identiteto posameznika ter celotnega naroda.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: ZRSŠ) bo v letu 2023 ugotovitve na tem področju posodobil in v ta namen na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja opravil analizo umeščenosti tovrstnih ciljev v učne načrte ustreznih predmetov. Glede na ugotovitve analize, določbe 2. člena ZOFVI in priporočila iz poročila odbora strokovnjakov ELRMJ, predloženega Odboru ministrov Sveta Evrope (8. november 2019), ter glede na potrebe sedanjega časa/družbenega razvoja bo učne načrte temu ustrezno posodobil in nadgradil.

Republika Slovenija že vseskozi izvaja ukrepe za ozaveščanje javnosti o regionalnih ali manjšinskih jezikih v množičnih občilih oziroma medijih, in sicer v skladu z ureditvijo v Zakonu o Radioteleviziji Slovenija in Zakonu o medijih.

V skladu z Ustavo RS in Zakonom o medijih dejavnost medijev v Republiki Sloveniji temelji na svobodi izražanja oziroma svobodnem pretoku informacij in odprtosti medijev za različna mnenja, prepričanja in za raznolike vsebine ter na avtonomnosti novinarjev pri ustvarjanju programskih vsebin. Poleg tega je zagotovljena svoboda razširjanja in sprejemanja programskih vsebin iz drugih držav – in s tem tudi programskih vsebin v tujih jezikih – na območje Republike Slovenije. Mediji, ustanovljeni v Republiki Sloveniji, ki so namenjeni narodnim in drugim skupnostim ali tuji javnosti, se lahko prosto razširjajo v jezikih teh skupnosti oziroma tujem jeziku.

Republika Slovenija v skladu z Zakonom o medijih s sredstvi državnega proračuna na podlagi javnega razpisa financira posamezne programske vsebine medijev, ki so v javnem interesu, kamor spadajo tudi programske vsebine, ki omogočajo uresničevanje pravice do javnega obveščanja in obveščenosti tako pripadnikom obeh narodnih skupnosti ter romske skupnosti kot tudi pripadnikom drugih manjšinskih etničnih skupnosti.

Posebno poslanstvo na tem področju ima javna radiotelevizija. V skladu z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija je oddajanje radijskih in televizijskih programov italijanske in madžarske narodne skupnosti, radijskih in televizijskih oddaj za romsko skupnost ter radijskih in televizijskih programov za tujo javnost

¹ Formalne oblike izobraževanja za državljanstvo v medkulturni družbi (2010). Ministrstvo za šolstvo in šport, Znanstvenoraziskovalni center pri SAZU, Pedagoški inštitut. Pridobljeno na: <https://isim.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/strokovne-podlage-strategije-in-teoretske-tematizacije-za-izobra%C5%BEevanje-za> (10. 1. 2023).

določeno kot dejavnost javne službe, ki jo je dolžna izvajati Radiotelevizija Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RTV Slovenija). Poleg tega mora RTV Slovenija v svojih programih med drugim tudi podpirati širjenje vednosti o drugih kulturah, ki so zastopane v Sloveniji, in njihovih predstavnikih.

V zvezi s tem je treba poudariti, da je RTV Slovenija v skladu z Ustavo RS in zakonom podeljena institucionalna in programska oziroma uredniška avtonomija, zato država oziroma Republika Slovenija ne more in ne sme posegati v njeno programsko politiko.

Republika Slovenija se zaveda pomena ohranjanja jezikovne raznolikosti tudi na medijskem področju in bo še naprej delovala v tej smeri ter se v okviru pravnih in finančnih zmožnosti trudila najti še ustrežnejše zakonske rešitve.

Priporočilo 4: »zagotavljati zadostna sredstva za izvajanje televizijskih programov v madžarskem in italijanskem jeziku«

Republika Slovenija je RTV Slovenija oktobra 2022 za madžarski program dodelila dodatna namenska sredstva v višini 28.500 evrov, na podlagi katerih so zaposlili mladega novinarja po izrednem odhodu oziroma odpovedi novinarke v aprilu 2022. V januarju 2023 je RTV Slovenija objavila razpis za novinarja za določen čas enega leta za nadomeščanje porodniške odsotnosti, vendar se na razpis ni nihče prijavil. Razpis bodo ponovili. Največji razlog za to, da zelo težko najdejo primerne kandidate predvsem za novinarska delovna mesta, vidijo v begu možganov v večja mesta, saj se mladi po končanem študiju redkokdaj vrnejo domov.

Število zaposlenih se v studiu madžarskih programov v zadnjem obdobju ni zmanjšalo, saj ni bilo večjega števila odhodov zaradi upokojitev. Večje število odhodov zaradi upokojitev se pričakuje v letu 2024 (z delnim uvajanjem novega sodelavca že v letu 2023) in v letu 2025.

Že dve leti je imel studio madžarskih programov v okviru projekta pomladitve kadrov zaposlitev za določen čas, katere status se je s 1. januarjem 2023 spremenil v status za nedoločen čas. V letih 2023, 2024 in 2025 bi želeli nadomestiti vse odhode zaradi upokojevanja sodelavcev.

Republika Slovenija zagotavlja dodatna sredstva v ta namen na podlagi dogovora o sodelovanju, ki sta ga poslanca narodnih skupnosti 25. maja 2023 podpisala z Vlado RS za mandatno obdobje do leta 2026. Navedeni dogovor vsebuje, med drugim, določilo, da se nadomestijo tehniki, novinarji in uredniki v Studiu madžarskih programov RTV Slovenija, ki se letno upokojijo, po načelu varstva pridobljenih pravic avtohtonih narodnih skupnosti v Sloveniji, in sicer v letu 2023 dve delovni mesti, v letu 2024 štiri delovna mesta. V tam namen bodo zagotovljena tudi dodatna sredstva (66.500 evrov za leto 2023 in 134.500 evrov za leto 2024).

Ob tem je treba dodati, da Republika Slovenija od leta 2021 v okviru sofinanciranja radijskih in televizijskih programov za madžarsko narodno skupnost letno zagotavlja dodatna sredstva v višini 13.333 evrov za eno dodatno zaposlitev za potrebe Pomurskega madžarskega radia in Studia Hidak - Mostovi ter za izvajanje novih vsebin.

Republika Slovenija pojasnjuje, da je RTV Slovenija po Uradu Vlade Republike Slovenije za narodnosti za leto 2021, na podlagi dogovora, ki sta ga poslanca narodnih skupnosti za mandatno obdobje 2020–2022 podpisala z Vlado RS 3. julija 2020 (v nadaljnjem besedilu: dogovor), zagotovila dodatnih 100.000 evrov za ohranitev pridobljenih pravic na področju javnega informacijskega sistema oziroma radijskega in televizijskega kanala v italijanskem jeziku v okviru Regionalnega centra Koper/Capodistria za zagotavljanje stabilnosti izvajanja in nemotenega delovanja radijskih in televizijskih programov za italijansko narodno skupnost. V letu 2022 so se ta dodatna sredstva ohranila, na podlagi aneksa, podpisanega k dogovoru, pa so se zagotovila še dodatna letna sredstva v višini 200.000 evrov za nadomeščanje v preteklih letih štirih izgubljenih delovnih mest.

Zaposlitve devetih dolgoletnih sodelavcev v Regionalnem centru RTV Koper/Capodistria za italijanski narodnostni program, ki so jim bile leta 2022 urejene pogodbe o delovnem razmerju iz pogodb za določen čas v delovno razmerje za nedoločen čas, so bile sofinancirane s strani Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti. Do ureditve navedenih delovnih mest je prišlo zahvaljujoč zagotovljeni finančni podpori in razumevanju Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti in vodstva RTV Slovenija.

Republika Slovenija si bo prizadevala za zagotovitev dodatnih sredstev v ta namen tudi na podlagi dogovora, ki sta ga poslanca narodnih skupnosti 25. maja 2023 podpisala z Vlado RS za mandatno obdobje do leta 2026. Navedeni dogovor vsebuje tudi določilo, da se v letih od 2023 do 2026 nadomesti kader, ki se v Regionalnem centru RTV Koper/Capodistria letno upokoji, po načelu varstva pridobljenih pravic avtohtonih narodnih skupnosti v Sloveniji. V ta namen bodo zagotovljena tudi dodatna sredstva na podlagi podpisanega dogovora (120.000 evrov za leto 2023 in 120.000 evrov za leto 2024).

Republika Slovenija izraža velik posluš in podporo radijskim in televizijskim programom za ustavno priznani narodni skupnosti in romsko skupnost, kar se kaže tudi v obliki sofinanciranja. Glavni vir financiranja vseh radijskih in televizijskih programov je v skladu z veljavnim Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (v nadaljnjem besedilu: ZRTVS-1) prispevek, ki je posebna oblika javne dajatve in je namenjena financiranju javnega medijskega servisa.

Sredstva, ki jih Republika Slovenija zagotavlja za sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost (ter romsko skupnost) na podlagi veljavnega ZRTVS-1, so se v zadnjih letih povečala, kar je razvidno iz preglednice v nadaljevanju.

RTV programi (v evrih)	2019	2020	2021	2022	Načrt za 2023
za italijansko narodno skupnost	1.094.566	1.132.566	1.245.899	1.432.566	1.552.566
za madžarsko narodno skupnost	447.671	447.671	447.671	489.504	556.004
za romsko skupnost	183.000	193.000	193.000	193.000	193.000
Skupaj:	1.725.237	1.773.237	1.886.570	2.115.070	2.301.570

Pojasnila k Priporočilom MIN-LANG (2021) 11 z dne 30. junija 2021 in namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, dokument CM(2021)134, sprejet na 1415. seji z dne 20. oktobra 2021

1. Hrvaški jezik

»Priznanje hrvaščine za tradicionalni manjšinski jezik in začetek dialoga s hrvaškimi govorniki z vidika izvajanja II. dela listine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

»Spodbujati ozaveščanje o hrvaškem jeziku in kulturi kot sestavnima deloma kulturne dediščine Slovenije v večinskem izobraževanju in v medijih.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

Dodatno Republika Slovenija pojasnjuje, da se hrvaščino učenci v slovenskem izobraževalnem sistemu lahko učijo kot:

- obvezni izbirni predmet od 7. do 9. razreda osnovne šole

Šolsko leto	število šol	število učencev
2019/20	5	63
2020/21	7	73
2021/22	8	62

- neobvezni izbirni predmet od 4. do 9. razreda osnovne šole

Šolsko leto	število šol (2. VIO + 3. VIO)	število učencev (2. VIO + 3. VIO)	število učencev skupaj
2018/19	0 + 6	0 + 84	84
2019/20	0 + 3	0 + 38	38
2020/21	0 + 1	0 + 14	14
2021/22	0 + 3	0 + 36	36

- dopolnilni pouk maternega jezika in kulture za otroke drugih narodnosti: v šolskem letu 2019/20 je hrvaščino obiskovalo 69 učencev na devetih šolah: Osnovna šola Lendava, Gimnazija Lendava, Osnovna šola Angela Besednjaka Maribor, II. gimnazija Maribor, Osnovna šola Preserje pri Radomljah, Osnovna šola Vodmat, Osnovna šola Bežigrad, Osnovna šola Sostro in Mestna knjižnica Grosuplje. Pouk se izvaja v sodelovanju med hrvaškim in slovenskim ministrstvom za izobraževanje. Slovenska stran nudi tudi strokovno in tehnično podporo izvajanju pouka.

V šolskem letu 2020/21 je dopolnilni pouk obiskovalo 35 otrok. Pouk je potekal na daljavo. Pouk se je izvajal tudi v šolskem letu 2022/23.

2. Nemški jezik

»Priznanje nemščine za tradicionalni manjšinski jezik in začetek dialoga z nemškimi govorniki z vidika izvajanja II. dela listine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

»Spodbujati ozaveščanje o nemškem jeziku in kulturi kot sestavnima deloma kulturne dediščine Slovenije v večinskem izobraževanju in v medijih.«

Republika Slovenija odgovarja, da je nemščina drugi najbolj poučevani tuji jezik v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu. Poučuje se kot:

- obvezni prvi tuji jezik od 2. do 9. razreda osnovne šole,
- neobvezni izbirni predmet v 1. razredu osnovne šole,
- neobvezni izbirni predmet od 4. do 9. razreda osnovne šole,
- obvezni izbirni predmet od 7. do 9. razreda osnovne šole,
- obvezni prvi tuji jezik v programu splošne gimnazije,
- drugi, tretji ali četrti tuji jezik v srednješolskem izobraževanju (program gimnazije in v nekaterih strokovnih in poklicnih programih).

Izvaja se tudi dopolnilni pouk nemškega jezika in kulture za otroke drugih narodnosti.

Nemška jezikovna diploma in nemški programski učitelji

Gre za program, ki poteka od leta 1998. Nemški programski učitelji pripravljajo slovenske dijake na nemško jezikovno diplomu II. stopnje (potrdilo o znanju nemščine, ki poleg opravljene mature omogoča vpis na nemške univerze). V okviru priprave na to diplomu dijaki dosežejo višjo raven znanja nemščine (C1), kot to trenutno omogoča slovenski učni načrt (največ do B2). Dijaki lahko opravljajo nemško jezikovno diplomu tudi na I. stopnji (A2/B1), tudi kot jezik stroke PRO DSD I. Nemška jezikovna diploma I. in II. stopnje se izvaja na 23 srednjih šolah v Sloveniji in je za dijake brezplačna. Vse delo opravijo za to usposobljeni slovenski učitelji nemščine.

3. Madžarski jezik

»Okrepiti dvojezični izobraževalni sistem, tudi z zagotavljanjem ustreznega usposabljanja učiteljev za poučevanje v madžarščini.«

Za podporo in krepitev dvojezičnega izobraževalnega sistema ter dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin ministrstvo, pristojno za izobraževanje, omogoča dodatna usposabljanja pedagoških delavcev. Tako se je v letih 2021 in 2022 izvajal projekt Dvig kakovosti dvojezičnega šolstva z novimi načini poučevanja. Projekt je bil delno financiran iz sredstev Evropskega socialnega sklada.

Za namen krepitev dvojezičnega izobraževalnega sistema je ZRSŠ septembra 2021 zaposlil dodatno pedagoško svetovalko za madžarski jezik in pripravil strokovna izhodišča za vključitev madžarskega jezika kot drugega jezika v sistem nacionalnega preverjanja znanja.

Usposabljanje za madžarski jezik se je v tem poročevalskem obdobju okrepilo, kar bo zagotovo prispevalo tudi k dvigu jezikovnih zmožnosti učiteljev madžarščine. Posledično se je pospešila tudi izdaja prevodov in/ali priprava novega učbeniškega gradiva za dvojezično vzgojo in izobraževanje ter tudi prevodov učnih načrtov in drugega kurikularnega gradiva v madžarski jezik (podroben odgovor je pod II g in h).

»Povečanje trajanja in pogostost oddajanja v madžarščini na javni televiziji.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 4.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da je v skladu s 3. členom ZRTVS-1 obveznost javne službe RTV Slovenija, da ustvarja, pripravlja, arhivira in oddaja – med drugim – po en radijski in televizijski program za avtohtono madžarsko narodno skupnost.

V skladu s 4. členom ZRTVS-1 mora RTV Slovenija v svojih programih, ki spadajo v javno službo, med drugim zagotavljati pravice madžarski narodni skupnosti, tako da:

- zagotavlja verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost avtohtone madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji;
- zagotavlja uresničevanje ustavnih pravic madžarske narodne skupnosti na področju radijskega in televizijskega javnega obveščanja in spodbuja povezovanje narodnih skupnosti z matičnim narodom in vključevanje kulturnih ter drugih dosežkov madžarskega naroda v narodnostne programe;

- v skladu z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z javnimi radiotelevizijami sosednjih in drugih držav podpira nastanek ter razvoj čezmejnih radijskih in televizijskih projektov.

V zvezi s tem pa je treba poudariti, da je RTV Slovenija v skladu z Ustavo RS in 2. členom ZRTVS-1 podeljena institucionalna in programska oziroma uredniška avtonomija, zato država oziroma Republika Slovenija ne more in ne sme posegati v njeno programsko politiko.

Za programsko politiko in s tem posledično za odločitve o obsegu in količini programskih vsebin in oddaj v madžarskem jeziku je v prvi vrsti pristojni Programski svet RTV Slovenija – kot najvišji organ, pristojen za programsko politiko –, katerega član je tudi predstavnik madžarske narodne skupnosti. Poleg tega programski svet imenuje Programski odbor za madžarski narodnostni program, ki ima devet članov in ima naslednje pristojnosti (23. člen ZRTVS-1):

- daje soglasje k imenovanju odgovornega urednika narodnostnega programa in k obsegu ter programski zasnovi, programskim standardom in programski shemi tega programa, ki morajo biti usklajeni z materialnimi zmožnostmi javnega zavoda RTV Slovenija ter s predpisi, ki urejajo njegovo delo;
- obravnava uresničevanje programske zasnove ter programsko-produkcijski načrt in letno poročilo javnega zavoda RTV Slovenija v delu, ki se nanaša na narodnostni program;
- obravnava pripombe in predloge gledalcev oziroma poslušalcev narodnostnega programa ter se do njih opredeli;
- daje pobude programskemu svetu za obravnavanje vprašanj s področja narodnostnih programov;
- opravlja druge naloge s področja narodnostnih programov, kadar tako določa statut.

RTV Slovenija sicer omogoča narodnomanjšinske programe za madžarsko narodno skupnost prek regionalne enote RTV v Mariboru, s podenoto v Lendavi, v obliki regionalnih programov in določenih oddaj pa tudi v programih na nacionalni ravni. Podrobnejši podatki o izvajanju javne službe na področju zagotavljanja programov in programskih vsebin v madžarskem jeziku oziroma za madžarsko narodno skupnost so razvidni iz letnih poročil RTV Slovenija, ki so javno dostopna na njeni spletni strani <https://www.rtvlo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/letni-nacrti-in-porocila/471839>.

4. Italijanski jezik

»Zagotavljanje zadostnih sredstev za radijske in televizijske programe v italijanščini vsaj na sedanji ravni.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 4.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da je v skladu s 3. členom ZRTVS-1 obveznost javne službe RTV Slovenija, da ustvarja, pripravlja, arhivira in oddaja – med drugim – po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko narodno skupnost. V skladu z določbami 30. člena ZRTVS-1 se dejavnost javne službe, torej tudi programi za italijansko narodno skupnost, financira iz RTV-prispevka. Poleg tega se del narodnostnih programov v deležu, ki se ne financira iz RTV-prispevka, financira tudi iz državnega proračuna.

V zvezi s tem pa je treba poudariti, da je RTV Sloveniji v skladu z Ustavo RS in 2. členom ZRTVS-1 podeljena institucionalna, finančna in programska oziroma uredniška avtonomija, zato država oziroma Republika Slovenija ne more in ne sme posegati v njeno programsko ali finančno politiko.

Za programsko politiko in s tem posledično za odločitve o obsegu in količini programskih vsebin in oddaj, namenjenih italijanski narodni skupnosti, je v prvi vrsti pristojen Programski svet RTV Slovenija – kot najvišji organ, pristojen za programsko politiko –, katerega član je tudi predstavnik italijanske narodne skupnosti. Programski svet imenuje tudi Programski odbor za italijanski narodnostni program, ki ima devet članov in ima zakonsko določene pristojnosti (23. člen ZRTVS-1). Za vprašanja finančne narave oziroma za nadzor nad finančnim poslovanjem pa je pristojen Nadzorni svet RTV Slovenija, ki mora o svojih ugotovitvah pisno obveščati med drugim tudi programski odbor RTV-programov za italijansko narodno skupnost.

RTV Slovenija sicer omogoča narodnomanjšinske programe za italijansko narodno skupnost prek regionalne enote RTV v Kopru, v obliki regionalnih programov in določenih oddaj pa tudi v programih na nacionalni ravni. Sodelovanje italijanske narodne manjšine pri upravljanju programov je torej polno zagotovljeno, v veliki meri z osebjem italijanske narodnosti.

Podrobnejši podatki o izvajanju javne službe na področju zagotavljanja programov in programskih vsebin v italijanskem jeziku oziroma za italijansko narodno skupnost so razvidni iz letnih poročil RTV Slovenija, ki so javno dostopna na njeni spletni strani <https://www.rtv slo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/letni-nacrti-in-porocila/471839>.

5. Romski jezik

»Začetek poučevanja romskega jezika kot predmet na vseh ustreznih ravneh in razvoj sheme za usposabljanje učiteljev, ki lahko poučujejo romski jezik.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 2.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da je poleg Slovaške in Grčije leta 2021 pristopila k pilotnemu projektu (eksperimentu) Sveta Evrope, imenovanem *Romani Plurilingual Policy Experimentation* (RPPE) oziroma Vključevanje romskih otrok v vzgojo in izobraževanje s preizkušanjem večjezičnih pristopov, ki ga strokovno podpira strokovnjak za romsko problematiko dr. David Little z Irskega. Osnovni namen (pilotnega) projekta je finančno podpreti pilotno preverjanje izobraževanja romskih otrok z večjezičnim metodičnim načinom. Cilj naloge je najti inovativne strateške metode, pri čemer je večjezična metoda po irskem modelu, ki ga zagovarja dr. David Little, referenčni model.

Pilotni projekt se bo odvijal v treh večjih vsebinskih in časovnih fazah (prva 2022/23, druga 2023/24 in tretja 2024/25). Rezultati projekta bodo pokazali vrednost inkluzivnega učnega načina na podlagi večjezične zmožnosti. V okviru pilotnega projekta se bodo sodelujoče države in šole med seboj

povezovale, izvajala se bodo strokovna izpopolnjevanja za učitelje, razvijale inovacije na področju inkluzije in večjezičnosti.

Za ta namen smo v Sloveniji oblikovali mrežo šol z enakimi nameni, ki bodo pilotno preverjale izvedljivost ponujenih referenčnih načel inkluzije in večjezičnosti (izhodišča za pilotiranje). Pilotni projekt bo trajal do leta 2025, ko bo opravljena tudi zaključna evalvacija.

Na podlagi zaključne evalvacije pilotnega projekta *Romani Plurilingual Policy Experimentation* (RPPE) in *Priporočila Sveta Evrope* o pomenu večjezičnega in medkulturnega izobraževanja za demokratično kulturo (februar 2022) bodo na področju izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji predlagane morebitne zakonske določbe in uvedene sistemske spremembe na njihovi podlagi.

6. Srbski jezik

»Priznanje srbskega jezika za tradicionalni manjšinski jezik in začetek dialoga s srbskimi govorci z vidika izvajanja II. dela listine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

»Spodbujati ozaveščanje o srbskem jeziku in kulturi kot sestavnima deloma kulturne dediščine Slovenije v večinskem izobraževanju in v medijih.«

Srbski jezik se v okviru slovenskega vzgojno-izobraževalnega sistema poučuje kot obvezni izbirni predmet (v nadaljnjem besedilu: OIP) v tretjem triletju osnovne šole (7.–9. razred osnovne šole). Število učencev, ki se odloči za ta predmet, je majhno (glej razpredelnico spodaj). V zadnjih treh letih se je izbirni predmet srbsčina izvajal samo na eni osnovni šoli v Velenju. V šolskem letu 2020/21 se srbsčina kot OIP ni izvajala, začel pa se je intenzivno izvajati dopolnilni pouk srbskega jezika in kulture.

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Število učencev	10	8	6	0	0
Število šol	1	1	1	0	0

Dopolnilni pouk maternih jezikov in kultur za otroke priseljencev

V šolskem letu 2012/13 se je prvič začel izvajati dopolnilni pouk srbskega jezika in kulture na Osnovni šoli Livada v Ljubljani za srbsko govoreče priseljene otroke. Pouk, ki ga sofinancira ministrstvo, pristojno za izobraževanje, je obiskovalo 35 učencev (dodatno sofinanciranje je bilo zagotovljeno iz švicarskega projekta). V letih do 2016/17 se je število otrok, ki obiskujejo dopolnilni pouk, zmanjšalo na sedem učencev. V šolskem letu 2017/18 dopolnilni pouk srbskega jezika in kulture ni potekal, v naslednjem letu pa le za nekaj učencev.

Srbsko ministrstvo za izobraževanje je leta 2020 v Slovenijo napolnilo osem učiteljev dopolnilnega pouka srbskega jezika in kulture. V šolskem letu 2020/21 je za sofinanciranje dopolnilnega pouka srbskega jezika in kulture zaprosilo 16 osnovnih šol za skupno 264 učencev, kar znaša 11.880 evrov. Zaradi epidemije covid-19 in posledično šolanja na daljavo vsem učiteljem tega pouka ni uspelo izvajati.

V šolskem letu 2021/22 je za sofinanciranje dopolnilnega pouka srbskega jezika in kulture zaprosilo 20 osnovnih šol za skupno 301 učenca, kar znaša 13.846 evrov. V tem letu je pouk potekal na daljavo in tudi v razredih. V maju 2021 in 2022 sta Inštitut za narodnostna vprašanja in ministrstvo, pristojno za

izobraževanje, organizirala strokovno srečanje učiteljev dopolnilnega pouka. Tudi v letu 2022/23 je vseh osem učiteljev izvajalo dopolnilni pouk. Slovensko ministrstvo, pristojno za izobraževanje, jim nudi vso potrebno podporo.

2.1 HRVAŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati hrvaščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe hrvaščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe hrvaščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.d

»Lajšati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo hrvaščine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) in v zasebnem življenju.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki upravljajo hrvaščino, in vzpostavljati kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij regionalnih in manjšinskih jezikov na vseh ustreznih stopnjah.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo hrvaškega jezika, da se ga naučijo.«
Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (1. Hrvaški jezik)).

7.1.h

»Spodbujati študij in raziskovanje hrvaščine na univerzah ali v enakovrednih ustanovah.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi

niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.i

»Spodbujati transnacionalne izmenjave na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist hrvaščine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe hrvaščine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi, spodbujati spoštovanje, razumevanje in strpnost do hrvaščine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja ter spodbujati javne medije k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do hrvaščine med svoje cilje.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

Republika Slovenija dodatno pojasnjuje, da je bil v Državnem zboru Republike Slovenije na seji 27. januarja 2023 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika (KZ-1J) in objavljen v Uradnem listu RS št. 16/23. V 49. členu se je za drugim odstavkom dodal nov, tretji odstavek, ki se glasi: »(3) Če je bil nagib za storitev kaznivega dejanja narodnostna, rasna, verska ali etnična pripadnost oškodovanca, njegov spol, barva kože, poreklo, premoženjsko stanje, izobrazba, družbeni položaj, politično ali drugo prepričanje, invalidnost, spolna usmerjenost ali katera koli druga osebna okoliščina, se to opošteva kot obteževalna okoliščina.«

28. oktobra 2022 je bil na spletni strani ministrstva, pristojnega za digitalno preobrazbo (prej Služba Vlade Republike Slovenije za digitalno preobrazbo), objavljen natečaj »Mladi skupaj proti sovražnemu govoru na spletu«, ki je namenjen ozaveščanju osnovnošolcev o problematiki sovražnega govora na spletu. V novembru 2022 je bila zagnana kampanja proti sovražnemu govoru na spletu pod imenom »Ugrizni se v sovražni jezik!«. V decembru 2022 so se v sklopu kampanje začeli objavljati kratki filmi slovenskih športnikov, ki imajo po prepričanju ustvarjalcev kampanje pogosto opravka s sovražnim govorom.

Eden od projektov je namenjen tudi temu, da se mladi opremijo z ustreznim znanjem, kaj sovražni govor je, kako ga prepoznamo, kako se proti njemu borimo na državni ravni in kako lahko ukrepamo sami. Aktivnosti se bodo nadaljevale, poudarek bo tudi na krepitvi prizadevanj v boju proti stereotipom in predsodkom o manjšinskih skupnostih, ki so izpostavljene sovražnemu govoru.

Predsednik Vlade RS je na podlagi 23. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17, 163/22) ustanovil Strateški svet za preprečevanje sovražnega govora, ki je posvetovalni organ

predsednika vlade. Naloge strateškega sveta so opredeljene v drugem členu akta o ustanovitvi in imenovanju članov strateškega sveta, podrobnejše prednostne naloge pa so člani določili na drugi seji strateškega sveta, ki je bila 6. aprila 2023. Te so: mladi in izobraževanje, preventiva v družbi, mediji, delovanje institucij, splet ter odkrivanje in pravosodje. Strateški svet bo pripravjal mnenja in strokovne usmeritve, povezane s sistemsko ureditvijo in preventivo. S tem namenom so člani in članice strateškega sveta soglasno sprejeli sklep, da se strateški svet kot posvetovalno telo do posamičnih konkretnih primerov sovražnega govora ne bo opredeljeval. Imenovana je bila tudi predsednica strateškega sveta in nacionalna koordinatorica za preprečevanje sovražnega govora. Usmeritve Vlade RS so, da mora razvita družba temeljiti na vrednotah spoštovanja človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, enakosti, pravne države in temeljnih pravic. Navedene vrednote ne smejo biti prilagojene političnim potrebam, pač pa morajo za vsakega v primerljivih okoliščinah veljati enako.

Konec leta 2021 je bil sprejet tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 204/21; v nadaljnjem besedilu: ZAvMS-B), s katerim je bila v pravni red Republike Slovenije prenesena Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z zagotavljanjem avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere. Bistvena novost, ki jo prinaša novela ZAvMS-B, je, da se področje urejanja širi tudi na platforme za razširjanje videovsebin, ki jih nalagajo uporabniki (Youtube in podobne platforme, dostopne na spletu). Ponudniki storitev platform za izmenjavo videov morajo sprejeti ukrepe, s katerimi zagotavljajo naslednje:

Ponudniki platform za izmenjavo videov v pristojnosti Republike Slovenije sprejmejo ustrezne ukrepe za zaščito (med drugim):

- splošne javnosti pred programi, videi in avdiovizualnimi komercialnimi sporočili, s katerimi se spodbuja nasilje ali sovražstvo do skupine oseb ali člana take skupine na podlagi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, državljanstva, pripadnosti narodni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

Ponudniki platform za izmenjavo videov oblikujejo in javno objavijo pravila, v katerih določijo:

- prepoved objavljanja videov, ki so v nasprotju z določbami prejšnjega odstavka;
- možnost podaje prijave zaradi kršitve navedenih pravil;
- postopek za obravnavo prijav kršitev pravil;
- ukrepe za odstranitev nezakonite vsebine oziroma prenehanje njenega razširjanja;
- postopek obravnave pritožb zoper ukrepe iz prejšnje alineje.

Upravni in inšpekcijski nadzor nad izvajanjem predmetnega zakona je v pristojnosti Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije.

Ena od temeljnih nalog ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, in policije je zagotavljanje ustavno varovanih pravic. Enakost pred zakonom velja za vse posameznike, ne glede na katero koli pripadnost. Pomemben del aktivnosti se nanaša na preprečevanje vseh oblik nestrpnosti, ki se pojavljajo v medosebni interakciji, še posebej, ko neko nestrpno vedenje kot del izražanja že vsebuje elemente prekrškov ali celo kaznivih dejanj. Policija posebej spremlja in analizira vse prekrške, ki vsebujejo elemente nestrpnosti. Normativno obravnavo prekrškov ureja 20. člen Zakona o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1A, Uradni list RS, št. 139/20). Z ugotovitvami analiz, ki so izvedene v okviru Generalne policijske uprave, so seznanjene vse enote na državni, regionalni in lokalni ravni. Generalna policijska uprava tudi usmerja, spremlja in nadzoruje izvrševanje predpisov z elementi nestrpnosti in posledično tako tudi kršitve, ki so storjene v okviru sovražnega govora. Delo policije temelji in bo tudi v prihodnje temeljilo na preprečevanju, odkrivanju in obravnavanju vseh oblik nestrpnosti, tudi sovražnega govora.

7.4

»Upoštevati izražene potrebe in želje skupine, ki uporablja hrvaščino, ter ustanovitev organov za svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na hrvaščino.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

2.2 NEMŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati nemščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe nemščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe nemščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.d

»Lajšati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo nemščine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) ter v zasebnem življenju.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki uporabljajo nemščino, in vzpostavljati kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij nemščine na vseh ustreznih stopnjah.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo nemškega jezika, da se ga naučijo.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (2. Nemški jezik)).

7.1.h

»Spodbujati študij in raziskovanje nemščine na univerzah ali v enakovrednih ustanovah.«

Odgovor na to priporočilo je v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.i

»Spodbujati transnacionalne izmenjave na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist nemščine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe nemščine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi, spodbujati spoštovanje, razumevanje in strpnost do nemščine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja ter

spodbujati javne medije k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do nemščine med svoje cilje.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

Dodatno pojasnilo je Republika Slovenija predložila še v II. delu, točka 2.1 Hrvaščina, člen 7.3.

7.4

»Upoštevati izražene potrebe in želje skupine, ki uporablja nemščino, ter ustanoviti organe za svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na nemščino.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

2.3 MADŽARŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati madžarščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe madžarščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe madžarščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.d

»Bolj omogočati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo madžarščine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) ter v zasebnem življenju.«

Republika Slovenija je na to priporočila odgovorila v členih 8.1.g, 8.1.h, 10.2.c in 10.2.d. Preglednica financiranih kulturnih programov je v prilogi na koncu poročila.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki uporabljajo madžarščino; vzpostavljati kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij madžarščine na vseh ustreznih stopnjah.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo madžarskega jezika, da se ga naučijo.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.h

»Spodbujati študij in raziskovanje madžarščine na univerzah ali v enakovrednih ustanovah.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.i

»Spodbujati transnacionalne izmenjave na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist madžarščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe madžarščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi; spodbujati spoštovanje, razumevanje in strpnost do madžarščine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja; spodbujati javne medije k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do madžarščine med svoje cilje.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

7.4

»Upoštevati izražene potrebe in želje skupine, ki uporablja madžarščino; ustanovljati organe za

svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na madžarščino.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

8. člen **IZOBRAŽEVANJE**

Republika Slovenija pojasnjuje, da sistem vzgoje in izobraževanja pripadnikov madžarske narodne manjšine deluje dobro. V obdobju poročanja niso bile poudarjene zahteve oziroma predlogi za njegove sistemske spremembe, ampak posamezni nesistemske ukrepi, ki prav tako lahko pripomorejo k nadaljnjemu razvoju in krepitvi tega dela vzgojno-izobraževalnega sistema v Republiki Sloveniji.

Za podporo in krepitev dvojezičnega izobraževalnega sistema ter dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje, omogoča dodatna usposabljanja pedagoških delavcev. Tako se je v letih 2021 in 2022 izvajal projekt Dvig kakovosti dvojezičnega šolstva z novimi načini poučevanja. Projekt je bil delno financiran iz Evropskega socialnega sklada.

Za namen krepitve dvojezičnega izobraževalnega sistema je ZRSŠ septembra 2021 zaposlil dodatno pedagoško svetovalko za madžarski jezik in pripravil strokovna izhodišča za vključitev madžarskega jezika kot drugega jezika v sistem nacionalnega preverjanja znanja.

Kot sledi iz pojasnila v členih 8.1.g in 8.1.h, se je usposabljanje za madžarski jezik v tem poročevalskem obdobju okrepilo, kar bo zagotovo prispevalo tudi k dvigu jezikovnih zmožnosti učiteljev madžarščine. Posledično se je pospešila tudi izdaja prevodov in/ali priprava novega učbeniškega gradiva za dvojezično vzgojo in izobraževanje, pa tudi prevodov učnih načrtov in drugega kurikularnega gradiva v madžarski jezik.

Z namenom uresničevanja zakonsko zagotovljenih pravic madžarski narodni skupnosti in dodatnega izboljšanja njenega položaja je bil leta 2020 sklenjen Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS v obdobju 2020–2022. Dogovor med drugim vsebuje zaveze o dvigu kakovosti znanja italijanskega in madžarskega jezika v družbenem okolju ter o nadaljnjem razvoju sistema vzgoje in izobraževanja obeh avtohtonih narodnih skupnosti.

Dogovor se je izkazal za dobro obliko oziroma način uresničevanja pravic narodnih manjšin v Sloveniji, zato se je tudi v tekočem vladnem mandatu 25. maja 2023 podpisal nov dogovor, ki velja za obdobje 2023–2026.

V letu 2020 je Vlada RS sprejela Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2021–2025. Med ukrepi je med drugim ukrep za dvig jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin v dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in vzgojno-izobraževalnih zavodih z italijanskim in madžarskim učnim jezikom; ukrep, ki ga je ministrstvo, pristojno za vzgojo in izobraževanje, v letih 2020–2022 uresničevalo z izvajanjem projekta Dvig kakovosti manjšinskega šolstva.

V skladu z Zakonom o financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07; v nadaljnjem besedilu: ZOVFI) in Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOSn-F in 11/18, prvi odstavek 21. člena; v nadaljnjem besedilu: ZPIMVI) deluje na ZRSŠ Področna skupina za šolstvo narodnosti (v nadaljnjem besedilu: PS za ŠN), ki je odgovorna za razvojno in strokovno podporo šolstvu italijanske in madžarske narodne skupnosti. Sestoji iz vodje in devetih članov, med katerimi so pedagoški svetovalci, strokovnjaki za italijanski in madžarski jezik ter strokovnjaki za sistem delovanja šol z italijanskim učnim

jezikom in dvojezično šolstvo. Delo PS za ŠN temelji na določbah drugega odstavka 21. člena ZPIMVI, dosedanjih spremljavah ŠN, mednarodnih² in nacionalnih priporočilih, kratkoročnih ter dolgoročnih ciljih ZRSS.

PS za ŠN je svoje strokovno delo podrobneje opredelila v Akcijskem načrtu razvojnega in svetovalnega dela na področju vzgoje in izobraževanja italijanske in madžarske narodne skupnosti za obdobje 2020–2023 (v nadaljnjem besedilu: akcijski načrt ŠN 2020–2023), ki temelji na strokovnih izhodiščih in zakonskih določbah (prav tam, drugi odstavek 21. člena, ZOFVI). V skladu z akcijskim načrtom ŠN 2020–2023 PS za ŠN v srednjeročnem obdobju svetovalno in razvojno delo usmerja v:

- A. sodelovanje s samoupravnima narodnima skupnostma
- B. sodelovanje z ministrstvom, pristojnim za vzgojo in izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: MVI), in Državnim izpitnim centrom (v nadaljnjem besedilu: RIC) v postopkih preizkusov znanja učnega jezika, pri nacionalnih preizkusih znanja, splošni in poklicni maturi
- C. izvajanje in koordiniranje trajnostnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev
- D. izvajanje razvojnega in svetovalnega dela pri posodabljanju in razvoju programov ter tudi pri uvajanju, spremljanju in evalvaciji vzgojno-izobraževalnih programov oziroma programskih elementov ter drugih novosti (sodelovanje v poskusih in razvojnih ter aplikativnih nacionalnih in projektih Evropskega socialnega sklada (v nadaljnjem besedilu: ESS), organizacija in izvedba študijskih srečanj)
- E. sodelovanje z javnimi ustanovami s področja šolstva, kulture in drugimi ustanovami matičnega naroda (uresničevanje dvostranskih sporazumov med državama)
- F. usklajevanje in posodabljanje načrtov prevodov, seznamov ponatisov učbenikov in učnega gradiva ter koordiniranje priprave novih učbenikov in učnega gradiva (konzultacije z avtorji in založbami, ocene strokovne in jezikovne ustreznosti)
- G. prevajanje učnih načrtov, katalogov znanja, izvedbenih navodil ter drugega kurikularnega in strokovnega gradiva za področje vzgoje in izobraževanja narodnih skupnosti
- H. odzivanje na aktualne in druge potrebe vzgoje in izobraževanja italijanske in madžarske narodne skupnosti, usklajeno s posebnostmi področja in razvojnimi prednostnimi področji šolstva v državi

Zapis o rezultatih dela na navedenih področjih je pri posameznih členih.

8.1.a ii

»Zagotavljati možnosti, da velik del predšolskega izobraževanja poteka v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Republika Slovenija dodaja, da se v skladu s tretjim odstavkom 3. člena ZOFVI na področju madžarske narodne skupnosti vzgoja in izobraževanje odvijata v dvojezičnih vrtcih in šolah, kjer se madžarski in slovenski jezik enakomerno uporabljata. V skladu s to določbo na območju Prekmurja delujejo samostojni vrtec Lendava in štiri dislocirane enote vrtca: dve v okviru dvojezične osnovne šole (DOŠ) Prosenjakovci, ena v okviru DOŠ Dobrovnik in ena v okviru Vrtcev Občine Moravske Toplice (glej v preglednici spodaj).

1. VRTEC LENDAVA/LENDVAI ÓVODA
1. DOŠ PROSENJAKOVCI, dislocirani enoti dvojezičnih vrtcev: <ul style="list-style-type: none">– VRTEC DOMANJŠEVCI/ÓVODA DOMONKOSFA– VRTEC HODOŠ/ÓVODA HODOS
2. DOŠ DOBROVNIK, dislocirana enota dvojezičnega vrtca:

² Tudi pri predstavitvi poročila odbora strokovnjakov, predloženega Odboru ministrov Sveta Evrope v skladu s 16. členom listine ELRMJ z dne 8. novembra 2019.

- VRTEC PIKAPOLONICA DOBROVNIK/DOBRONAKI KATICABOGÁR ÓVODA
3. VRTCI OBČINE MORAVSKE TOPLICE, dislocirana enota dvojezičnega vrtca:
- DVOJEZIČNA ENOTA PROSENJAKOVCI/KÉTNyelVű EGYSÉG PÁRTOSFALVA

V šolskem letu 2019/20 je bilo v dvojezične vrtce vključenih 486 otrok. V šolskem letu 2020/21 je število vključenih poraslo na 495 otrok. Enako število otrok vrtce obiskuje tudi v šolskem letu 2022/23. Posamezni oddelek vrtca šteje povprečno 15 otrok, v njem pedagoški proces izvajata dve vzgojiteljici oziroma vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice. Pri tem ena vodi pedagoški proces v madžarskem jeziku, druga v slovenskem. Jezika se tako enakomerno izmenjujeta.

Za preprečevanje pomanjkanja strokovnega kadra na področju predšolske vzgoje je Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje v sodelovanju z Dvojezično srednjo šolo Lendava pripravil nov izobraževalni program srednjega strokovnega izobraževanja Predšolska vzgoja (DV), ki je prilagojen za dvojezično izvajanje v slovenskem in madžarskem učnem jeziku na narodnostno mešanem območju. Strokovni svet za splošno izobraževanje je program sprejel 19. februarja 2021 (Uradni list RS, št. 51/21) in program se je na Dvojezični srednji šoli Lendava prvič začel izvajati v šolskem letu 2021/2022.

8.1.bii

»Zagotavljati možnosti, da velik del osnovnošolskega izobraževanja poteka v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Republika Slovenija dodaja, da na narodnostno mešanem območju, kjer živijo pripadniki slovenskega naroda in madžarske narodne skupnosti, delujeta dve samostojni dvojezični OŠ (DOŠ) in dve matični dvojezični osnovni šoli s tremi podružnicami (ena v okviru DOŠ Lendava I, dve v okviru DOŠ Prosenjakovci).

Poleg tega v Lendavi deluje tudi samostojna osnovna šola s prilagojenim dvojezičnim programom z nižjim izobrazbenim standardom (DOŠPP) (glej v preglednici spodaj).

1. DOŠ I LENDAVA/1. SZÁMÚ LENDVAI KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA, podružnica: - GABERJE/ GYERTYÁNOSI TAGISKOLA
2. DOŠ GENTEROVCI/GÖNTÉRHÁZI KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA
3. DOŠ PROSENJAKOVCI/KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA, PÁRTOSFALVA, podružnici: - DOMANJŠEVCI/TERÜLETI ISKOLA DOMONKOSFA - HODOŠ/TERÜLETI ISKOLA HODOS
4. DOŠ DOBROVNIK/KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA, DOBRONAK
5. DOŠ II LENDAVA (z NIS)/2. SZÁMÚ LENDVAI KÉTNyelVű ÁLTALÁNOS ISKOLA

Število učencev, vključenih v program dvojezične osnovne šole, je relativno stabilno. Glede na siceršnji porast rojstev v Sloveniji se število učencev iz leta v leto rahlo povečuje (v šolskem letu 2019/20 783 učencev, v šolskem letu 2022/23 818 učencev), kar je natančneje razvidno iz spodnje preglednice, ki prikazuje število učencev v programu dvojezične osnovne šole v poročevalskem obdobju.

Skupina	Šol. leto	Št. učencev	Št. oddelkov	Povprečno št. v odd. DOŠ
DOŠ	2019/20	783	58	13,5
DOŠ	2020/21	805	58	13,9
DOŠ	2021/22	807	60	13,5

DOŠ	2022/23	818	60	13,6
-----	---------	-----	----	------

Glede na nizko povprečno število učencev v posameznem razredu so učenci ponekod razporejeni v kombinirane oddelke iz dveh razredov. Pedagoški proces v I. vzgojno-izobraževalnem obdobju (1., 2. in 3. razred) v vsakem oddelku vodita dva učitelja, eden v madžarskem jeziku in drugi v slovenskem jeziku (model »ena oseba en jezik«). Normativni in tudi drugi pogoji dela v oddelkih so ugodni ter omogočajo individualizirani in personalizirani vzgojno-izobraževalni način delovanja.

Načrt priprave učbeniškega gradiva za področje šolstva madžarske narodne skupnosti oblikuje PS za ŠN na ZRSŠ, in sicer na podlagi predlogov oziroma želja strokovnih delavcev obeh narodnih skupnosti. Tako pripravljeni načrt je sestavni del akcijskega načrta ŠN 2020–2023.

Na podlagi načrta priprave učbenikov in učbeniškega gradiva za šole z madžarskim jezikom, objavljenega v akcijskem načrtu šolstva narodnosti 2020–2023, je bilo v obdobju od leta 2019 do 31. januarja 2023 za madžarsko narodno skupnost oziroma dvojezično šolstvo izdanih 36 učbenikov in drugih enot učbeniškega gradiva za dvojezični program osnovnih šol.

Prevajanje v madžarski jezik je zaradi težav s pridobivanjem prevajalcev, ki obvladajo madžarski jezik in poznajo slovenski šolski sistem oziroma terminologijo vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, teklo nekoliko počasneje in po drugačnem postopku, ki je bil predviden že v akcijskem načrtu ŠN 2020–2023. Navkljub temu je odgovornim v poročevalskem obdobju uspelo prevesti in objaviti vse učne načrte (v nadaljnjem besedilu: UN) za dvojezični program osnovnih šol (14 UN) in 15 UN za srednješolske programe (štiri UN za dvojezične gimnazije, štiri UN za dvojezično srednje strokovno izobraževanje, štiri UN za dvojezično poklicno-tehniško izobraževanje in tri UN za dvojezično poklicno izobraževanje). V madžarski jezik so bila prevedena tudi Izvedbena navodila za izvajanje programa dvojezične osnovne šole, Izvedbena navodila za izvajanje izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom za dvojezično osnovno šolo in Izvedbena navodila za dvojezično izvajanje izobraževalnega programa Dvojezična slovensko-madžarska gimnazija (v gimnaziji in srednješolskih izobraževalnih programih).

8.1.cii

»Zagotavljati možnosti, da velik del srednješolskega izobraževanja poteka v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Republika Slovenija dodaja, da se srednješolsko izobraževanje (gimnazijski program, srednje strokovno in poklicno-tehniško izobraževanje) za zainteresirane dijake madžarske narodne skupnosti izvaja na dvojezični srednji šoli Lendava/Lendva (število dijakov po šolskih letih – glej v preglednici spodaj).

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Dvojezična srednja šola Lendava	257	284	263	276	279

8.1.dii

»Zagotoviti možnosti, da velik del strokovnega in poklicnega izobraževanja poteka v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, in opozarja na odgovor pri členu 8.1.cii.

8.1.eiii

»Spodbujati in/ali omogočati izvajanje univerzitetnega izobraževanja ali drugih oblik visokošolskega izobraževanja v madžarščini ali olajšanje študija madžarščine kot univerzitetnega ali visokošolskega predmeta.«

Republika Slovenija oziroma ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, je v Usmeritve za pripravo sestavin pogodbe o financiranju študijske dejavnosti javnih visokošolskih zavodov in zasebnih visokošolskih zavodov za koncesionirane študijske programe za obdobje 2021–2024 v okviru sredstev za razvojni steber financiranja med razvojnimi cilji s širšim sistemskim ali družbenim učinkom, ki jih je predlagalo visokošolskim zavodom, vključilo tudi možnost financiranja ukrepov za povečanje vpisa v študijske programe, ki se izvajajo v italijanskem ali madžarskem jeziku.

Univerza v Mariboru je za obdobje 2021–2024 prijavila aktivnosti za:

- zagotavljanje kompetenc učiteljev na narodnostno mešanem področju z izvedbo modulov oziroma učnih enot s področja madžarskega jezika in književnosti ter
- zagotavljanje jezikovnih kompetenc zaposlenih v gospodarstvu in javnem sektorju na narodnostno mešanem (dvojezičnem) področju z izvedbo modulov oziroma učnih enot s področja madžarskega jezika.

8.1.fiii

»Podpirati in/ali spodbujati vključevanje madžarščine kot učnega predmeta v izobraževanje odraslih in stalno izobraževanje.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

8.1.g

»Zagotavljati poučevanje zgodovine in kulture, ki se zrcalita v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da so cilji, ki se nanašajo na spoštovanje drugačnosti, poznavanje in razvijanje razumevanja manjšinskih jezikov, njihove kulture, vere, zgodovine in cilji narodnih skupnosti, na primer ohranjanje in razvijanje italijanskega in madžarskega jezika, del splošnih ciljev vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji, kar izhaja iz 2. člena ZOFVI. Kot izhaja iz raziskave iz leta 2010,³ poteka poglobljanje in udejanjanje tovrstnih ciljev v vsej vertikalni vzgoji in izobraževanja v okviru predmetov oziroma predmetnih področij, kot so zgodovina, geografija, domovinska in državljanska kultura in etika, sociologija, družboslovje, slovenščina (prav tam). Njihov temeljni namen je spodbuditi zavedanje posameznikove in narodove različnosti, krepiti medsebojno spoštovanje in sodelovanje ter razvijati nacionalno in evropsko identiteto posameznika in celotnega naroda.

ZRSŠ bo v letu 2023 ugotovitve na tem področju posodobil in v ta namen na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja opravil analizo umeščenosti tovrstnih ciljev v učne načrte ustreznih predmetov. Glede na ugotovitve analize, določbe 2. člena ZOFVI in priporočila iz poročila odbora strokovnjakov, predloženega Odboru ministrov Sveta Evrope (8. november 2019), ter glede na potrebe sedanjega časa/družbenega razvoja bo učne načrte temu ustrezno posodobil in nadgradil.

8.1.h

³ Formalne oblike izobraževanja za državljanstvo v medkulturni družbi (2010). Ministrstvo za šolstvo in šport, Znanstvenoraziskovalni center pri SAZU, Pedagoški inštitut. Pridobljeno na: <https://isim.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/strokovne-podlage-strategije-in-teoretske-tematizacije-za-izobra%C5%BEevanje-za> (10. januar 2023).

»Zagotavljati osnovno in nadaljnje usposabljanje učiteljev, ki poučujejo madžarščino ali v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je bilo za dvojezično šolstvo oziroma področje šolstva madžarske narodne skupnosti v skladu z 28. členom ZOFVI in akcijskim načrtom ŠN v času od leta 2019 do 31. januarja 2023 izvedenih 19 programov (seminarjev) nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, od tega 14 v okviru kataloga KATIS⁴ in pet v okviru Območne enote ZRSŠ Murska Sobota (v nadaljnjem besedilu: OE MS).

Seminarji v okviru kataloga KATIS so bili namenjeni predvsem razvijanju jezikovnih zmožnosti učiteljev madžarščine in poglobljanju znanja madžarskega jezika, na primer ozaveščanje o razliki med knjižnim jezikom in narečjem, spoznavanje madžarskih strokovnih izrazov, poglobljanje nekaterih osnov znanja slovnice, uresničevanje ciljev in standardov znanja učnih načrtov. V manjši meri pa so seminarji obravnavali didaktične vsebine, na primer poti za izboljšanje učnih dosežkov, doživljajska in dramska pedagogika.

Namen seminarjev v okviru OE MS je bil predvsem strokovno podpreti vzgojitelje, učitelje in druge zaposlene v vrtcih in šolah pri letnem in sprotne načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela, jih seznanjati z novostmi na področju digitalne tehnologije in sodobne didaktike, na primer z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo podprt sodoben pouk, osnove formativnega spremljanja, inovativne učne strategije, tehnike učenja na razredni stopnji, raziskovalno učenje, ter jih spodbujati k preizkušanju in uvajanju navedenega.

Seminarji oziroma programi usposabljanja za strokovne delavce dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodov (v nadaljnjem besedilu: VIZ) so zlasti nagovarjali posamezne strokovne profile znotraj dvojezičnega šolstva, na primer učitelje madžarskega jezika, vzgojitelje v vrtcih, kar se je odrazilo tudi v manjšem številu udeležencev (od 5 do 26), četudi je bil njihov odziv v nekaterih usposabljanjih 100-odstoten. Glede na ugotovitve bi bilo smiselno v prihodnje organizirati tudi programe, ki bodo obravnavali sistem dvojezičnega šolstva, in možne izvedbene modele.

8.1.i

»Ustanoviti nadzorni organ, odgovoren za spremljanje doseženega napredka pri poučevanju madžarščine in za sestavljanje javnih periodičnih poročil o svojih ugotovitvah.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

8.2.

»Na ozemljih, poleg tistih, kjer se madžarščina tradicionalno govori, dovoliti, spodbujati ali zagotavljati poučevanje v madžarščini ali madžarščine na vseh ustreznih stopnjah izobraževanja.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

⁴ Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (2019/20 <https://paka3.mss.edus.si/katis/Katalogi/KATALOG1920.pdf>, 2020/21 <https://paka3.mss.edus.si/katis/Katalogi/KATALOG2021.pdf>, 2021/2022 <https://paka3.mss.edus.si/katis/Katalogi/KATALOG2122.pdf>, 2022/23 <https://paka3.mss.edus.si/katis/Katalogi/KATALOG2223.pdf>)

9. člen
PRAVOSODNI ORGANI

9.1.ai

»Zagotavljati, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo kazenske postopke v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.aii

»Zagotavljati obtožencu pravico do uporabe madžarščine v kazenskem postopku, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.iii

»Zagotavljati, da se zahteve in dokazi, ne glede na to, ali so pisni ali ustni, ne bodo šteli za nesprejemljive zato, ker bodo izraženi v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.aiv

»Omogočati, da se dokumentacija v zvezi s sodnimi postopki na zahtevo predloži v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.bi

»Zagotavljati, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo postopke v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.bii

»Omogočati, da lahko stranka v sporu, kadar mora osebno priti pred sodišče, uporablja madžarščino v civilnih postopkih brez dodatnih stroškov, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.biii

»Omogočati, da se dokumentacija in dokazi v civilnih postopkih predložijo v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.ci

»Zagotavljati, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo postopke o upravnih zadevah v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.cii

»Omogočati, da lahko stranka v sporu, kadar mora osebno priti pred sodišče, uporablja madžarščino v civilnih postopkih o upravnih zadevah brez dodatnih stroškov, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.ciii

»Omogočati, da se dokumentacija in dokazi v postopkih o upravnih zadevah predložijo v madžarščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.1.d

»Zagotavljati, v zvezi z vodenjem civilnih in/ali upravnih postopkov v madžarščini in s tem povezano uporabo dokumentacije in dokazov, da uporaba tolmačev in prevodov ne povzroči dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

9.2.a

»Zaveza, da pogodbenica ne bo zanikala veljavnosti pravnih dokumentov samo zato, ker so napisani v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da so te zaveze izpolnjene.

10. člen

UPRAVNI ORGANI IN JAVNE SLUŽBE

10.1.ai

»Zagotavljati, da lokalni uradi državnih organov uporabljajo madžarščino.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da v zvezi z ustavnopravnim položajem madžarske narodne skupnosti ostajajo ustrezne informacije iz predhodnega petega poročila o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija dodaja, da je bila v začetku epidemije covid-19 leta 2020 postavljena spletna stran »Koronavirus«, ki jo je urejal Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.

Ves čas epidemije je bila spletna stran posodabljana z vsebinami v slovenskem in angleškem jeziku ter jezikih obeh manjšin. Prevajale so se tako osnovne informacije, kot so besedila z napotki o ukrepih proti širitvi covid-19, napotki o izvajanju karantene, ki so jih pripravljali na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ), kot tudi vsebine, ki so izhajale iz odlokov Vlade RS.

Po razglasitvi konca epidemije aprila leta 2022 je ministrstvo, pristojno za zdravje, prevzelo urejanje spletne strani »Koronavirus«. Krovne vsebine strani »Koronavirus« so še vedno prevedene v madžarski jezik, prav tako ostajajo prevedena tudi navodila za preprečevanje širjenja virusa.

Dodatno se je v času epidemije covid-19 v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih odredila karantena z odločbo ministra za zdravje. Odločbe za narodne manjšine so se izdajale tudi v madžarskem jeziku. Poleg tega je bilo v madžarski jezik prevedeno navodilo o izvajanju karantene, ki so ga osebe prejele skupaj z odločbo. Ko je bila za pridobitev izjave o karanteni vzpostavljena informacijska rešitev na portalu e-Uprave, je bilo omogočeno izpolnjevanje le-te tudi v madžarskem jeziku.

Za izvrševanje upravnih postopkov ima Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije na območjih, kjer so prisotne manjšine, zaposlene inšpektorje, ki omogočajo izvedbo postopkov v manjšinskem jeziku, in sicer je v območnih enotah Maribor in Murska Sobota zaposlen en inšpektor, ki zagotavlja izvedbo inšpekcijskega postopka v madžarskem jeziku. V času od 8. aprila 2019 do junija 2023 se je udeležil 300 ur izobraževanja jezika (trije tečaji madžarskega jezika).

NIJZ na svoji spletni strani v zavihku z oznako za madžarski jezik redno objavlja pomembne informacije in gradivo, prevedeno v jezike manjšin.

Območna enota Murska Sobota že dvajset let neprekinjeno izvaja ciljne medijske aktivnosti za pripadnike madžarske narodne manjšine. Pripravlja redne mesečne radijske oddaje v madžarskem jeziku. Oddaje so prilagojene zdravstvenim potrebam narodne manjšine, kulturno prilagojene značilnostim življenja, predvsem kulinariki. Oddaje promovirajo vse vidike zdravega življenjskega sloga, pripravljajo in izvajajo jih zdravnice specialiste javnega zdravja v madžarskem jeziku na RTV Slovenija Studio madžarskih programov. Poleg rednih mesečnih oddaj se pripravljajo še dodatne izjave in pogovori o aktualnih temah, kot je covid-19 ali druge aktualne javnozdravstvene težave. Vse izjave so izvirne v madžarskem jeziku ali prevedene v madžarski jezik. V televizijski oddaji v madžarskem jeziku na RTV Slovenija specialistka javnega zdravja daje izjave o aktualnih javnozdravstvenih tematikah. V časopisu madžarske manjšine »Népújság« ima NIJZ mesečno kolumno s temami iz javnega zdravja, kjer se objavljajo prispevki v madžarskem in slovenskem jeziku. Prevodi prispevkov v madžarski jezik se financirajo iz dodatnih virov. Dodatno se v občinskih glasilih petih občin, v katerih živijo pripadniki madžarske narodne manjšine, redno objavljajo prispevki na temo javnega zdravja.

Poročilo o aktivnostih NIJZ na področju informiranja pripadnikov narodnih manjšin in romske etnične skupine je v prilogi na koncu poročila. V poročilu so poudarjene aktivnosti, ki so velikega javnozdravstvenega pomena, ter tiste, ki so del stalnih programov ozaveščanja in informiranja o zdravju. Vse ciljne informacijske aktivnosti niso zajete v tem poročilu zaradi velikega obsega aktivnosti, načina evidentiranja ter epidemioloških aktivnosti NIJZ v obdobju 2020–2022, ki so zahtevale dodatne človeške vire. Kulturi in jeziku primerno informiranje ciljnih javnosti je strokovna opredelitev NIJZ ter del metodoloških načinov delovanja v javnem zdravju.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da so spletne strani Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije na področju, kjer živi madžarska narodna skupnost, dvojezične, poleg tega na Okrožnem državnem tožilstvu Republike Slovenije v Murski Soboti poslujejo tudi v madžarskem jeziku.

Republika Slovenija dodaja, da je 26. januarja 2023 začel veljati novi Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1), ki glede poslovanja podjetij na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, vsebuje enake določbe kot prejšnji Zakon o varstvu potrošnikov. Tako kot prejšnji tudi novi zakon določa, da podjetje s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi v jeziku narodne skupnosti. Pri tem mora v pisnih sporočilih uporabljati celotno ime svoje firme in sedež. Določeno je tudi, da procese poslovanja, v katerih podjetje na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, uporablja tudi jezik narodne skupnosti, podrobneje določi minister, pristojen za varstvo potrošnikov. Na tej podlagi je bil tako sprejet novi Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s

potrošniki na območjih, kjer živi italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 142/22), ki v celoti povzema besedilo prejšnjega pravilnika – Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živi italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 78/08 in 130/22 – ZVPot-1).

10.1.b

»Zagotavljanje upravnih besedil in obrazcev, ki so v splošni rabi, v madžarščini ali v dvojezični različici.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.1.c

»Dovoliti državnim organom, da sestavljajo dokumente v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.a

»Uporaba madžarščine v okviru regionalnih ali lokalnih organov oblasti.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.b

»Možnost za uporabnike madžarščine, da regionalnim ali lokalnim organom oblasti predložijo ustne in pisne vloge v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.c

»Regionalni organi oblasti svoje uradne dokumente objavljajo tudi v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na začetku leta 2022 znotraj Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: PMSNS) začela delovati notranjeorganizacijska enota Urad za dvojezičnost (v nadaljnjem besedilu: urad). V prvem letu svojega delovanja se je urad osredotočil predvsem na pripravo prevodov za dvojezične institucije, to je zajemalo raznoliko gradivo (pogodbe, uradne vloge, dopise, korespondence, brošure in dokumentacijo iz slovenskega v madžarski jezik in obratno). Naloge urada so tako v prvem letu delovanja zajemale pretežno:

- prevajanje strokovne literature, dopisov, korespondence, dokumentacije,
- pomoč madžarskim institucijam na narodnostno mešanem območju pri prevodih,
- svetovanje na področju uporabe in prevodov madžarskega jezika ter prevodov, namenjenih pripadnikom narodne skupnosti,
- spremljanje izvajanja dvojezičnosti na dvojezičnem območju in prijavo morebitnih kršitev.

Sredstva za delovanje Urada za dvojezičnost zagotavlja Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti na podlagi splošne pogodbe o sofinanciranju.

10.2.d

»Lokalni organi oblasti svoje uradne dokumente objavljajo tudi v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija pojasnjuje, da je Vlada RS leta 2018 sprejela Uredbo o določitvi podrobnejših namenov porabe in meril za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (Uradni list RS, št. 33/18) ter leta 2020 Uredbo o spremembi Uredbe o določitvi podrobnejših namenov porabe in meril za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (Uradni list RS št. 157/20; v nadaljnjem besedilu: uredba). Uredba je dopolnila uredbo iz leta 2018, in sicer se je v 4. členu uredbe druga alineja spremenila tako, da občinskim samoupravnim narodnim skupnostim omogoča, da v okviru izvedbe dejavnosti in programov dodeljena sredstva za materialne stroške poslovanja lahko v deležu do 30 odstotkov porabijo tudi za investicijsko vzdrževanje premičnega in nepremičnega premoženja.

Sprejeta uredba določa podrobnejše namene porabe in merila za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam, v katerih živi madžarska narodna skupnost (v nadaljnjem besedilu: občina), oziroma posameznim občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (v nadaljnjem besedilu: občinska samoupravna narodna skupnost), in postopek za določitev višine sredstev upravičencem.

Na podlagi uredbe Vlada RS za sofinanciranje dvojezičnosti in uresničevanje ustavnih pravic avtohtone madžarske narodne skupnosti vsako leto izda odločbo, ki je podlaga za izplačilo občinam Lendava, Moravske Toplice, Dobrovnik, Šalovci in Hodoš ter neposredno občinskim samoupravnim narodnim skupnostim, če se te za to odločijo.

Odločbi za leto 2020 je Vlada RS izdala 29. januarja 2020 in 12. oktobra 2020 za zagotovitev dodatnih sredstev zaradi povišanja povprečnine, odločba za leto 2021 je bila izdana 10. januarja 2021, za leto 2022 2. februarja 2022, za leto 2023 pa 2. februarja 2023.

Na podlagi finančnega načrta Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti država sistemsko sofinancira:

- delovanje Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti (PMSNS), krovne organizacije madžarske narodne skupnosti v Sloveniji,
- delovanje Zavoda za informativno dejavnost madžarske narodnosti (MNTI),
- radijske in televizijske programe za madžarsko narodno skupnost v okviru javne Radiotelevizije Slovenija,
- dvojezičnost in uresničevanje ustavnih pravic madžarske narodne skupnosti v občinah Lendava, Moravske Toplice, Dobrovnik, Hodoš in Šalovci.

Na podlagi Dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 3. julija 2021 in Aneksa št. 1 k Dogovoru o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 15. julija 2021 so bila za leta od 2020 do 2022 zagotovljena dodatna sredstva madžarski narodni skupnosti.

Novi Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS, ki velja v času mandata sedanje Vlade RS (od 2022 do 2026), je bil podpisan 25. maja 2023.

Vse obveznosti, ki izhajajo iz Dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 3. julija 2021 in Aneksa št. 1 k Dogovoru o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 15. julija 2021, je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti vključil v proračun za leto 2022 ter v proračuna za leti 2023 in 2024.

V skladu z določili uredbe se občinskim samoupravnim narodnim skupnostim za upravičene stroške štejejo tudi programski stroški stikov z matičnim narodom (predstavitev različnih skupin in društev na Madžarskem, madžarskih skupin ter društev v Sloveniji in podobno).

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti na podlagi zakonske podlage sofinancira delovanje krovne organizacije madžarske narodne skupnosti, s katero na podlagi predloženih programov dela sklene letno pogodbo. Med drugimi nameni so upravičeni tudi stroški stikov z matičnim narodom.

Občine in samoupravne narodne skupnosti, v katerih živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti, v zvezi s čezmejnimi sodelovanjem v svojih letnih poročilih navajajo predvsem stike in sodelovanje na delovnih razgovorih s predstavniki lokalnih oblasti madžarskih mest, sodelovanje na uradnih srečanjih z visokimi predstavniki Madžarske, sodelovanje na srečanjih s predstavniki madžarskih društev in zvez, predstavniki madžarskih šol in kulturnih ustanov, udeležbo na poslovnih srečanjih na Madžarskem, udeležbo na kulturnih in umetniških dogodkih, sejnih na Madžarskem ter udeležbo na drugih družabnih dogodkih, namenjenih krepitvi medsebojnih stikov in prijateljstva.

10.2.e

»Regionalni organi oblasti v razpravah v svojih skupščinah uporabljajo madžarščino.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, dodatno pa opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

10.2.f

»Lokalni organi oblasti v razpravah v svojih skupščinah uporabljajo madžarščino.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, dodatno pa opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

10.2.g

»Uporaba ali sprejetje krajevnih imen v madžarščini, po potrebi skupaj s poimenovanjem v uradnem jeziku.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.3.a

»Zagotavljati, da se madžarščina uporablja pri zagotavljanju javnih storitev.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija dodaja, da je ministrstvo, pristojno za javno upravo, 24. marca 2021 organiziralo šesti posvet o izvajanju dvojezičnosti v devetih občinah, v katerih prebivata italijanska in madžarska narodna skupnost. Vsakoletni posvet je del sistematičnega prizadevanja ministrstva, pristojnega za lokalno samoupravo, in devetih občin, v katerih prebivajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, za odpravo razkoraka med predpisano in dejansko dvojezičnostjo. Tema šestega posveta je bila dvojezičnost v času epidemije covid-19. Poudarjeno je bilo, da se kljub zdravstveni krizi življenje prebivalcev in s tem državne in lokalne uprave odvija naprej. Postopoma in z različnimi koraki je bil uveden širok spekter ukrepov, od osnovnih higienskih priporočil do ukrepov delnega ali popolnega omejevanja gibanja prebivalstva, pri čemer je pomembno, da so bili vsi prebivalci z ukrepi seznanjeni tako, da so bili ukrepi razumljivi vsem v maternem jeziku oziroma v jeziku narodnih skupnosti. Vidik dvojezičnosti je bil upoštevan pri pripravi mobilne aplikacije za varovanje zdravja ljudi #OstaniZdrav ter vsebin v italijanskem in madžarskem jeziku. Udeleženci so spregovorili o posebnostih pri uresničevanju ustavnih in zakonskih določil, ki se nanašajo na posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti; o izvajanju storitev za občane madžarske narodne skupnosti v času epidemije covid-19 ter o izvajanju inšpekcijskih in redarstvenih nalog v času epidemije covid-19. Poleg tega so se seznanili z delovanjem Knjižnice Lendava v času epidemije in z dvojezičnim poslovanjem gospodarske javne službe (Javnega podjetja Marjetica Koper) v času epidemije.

1. junija 2022 je v organizaciji ministrstva, pristojnega za javno upravo, potekal sedmi posvet o dvojezičnosti. Osrednja tema je bila namenjena vprašanju izvajanja dvojezičnosti v letu rednih lokalnih volitev. Na posvetu so bile predstavljene izkušnje z organizacijo in izvedbo lokalnih volitev oziroma vloga državnih organov pri izvedbi volitev v svete samoupravnih narodnih skupnosti. Predstavljene so bile pravne podlage za volitve v svete samoupravnih narodnih skupnosti in za sestavo volilnih imenikov državljanov. Na posvetu so bile predstavljene še posebnosti pri lokalnih volitvah v svete samoupravnih narodnih skupnosti na Obali in v Pomurju.

10.4.a

»Zagotoviti prevajanje ali tolmačenje.«

Odgovor na to priporočilo je pri členu 10.2.c, dodatno pa Republika Slovenija pojasnjuje, da so na spletnem mestu gov.si vsebine dostopne tudi v madžarskem jeziku.

10.4.b

»Zaposlovanje in usposabljanje uradnikov in drugih zaposlenih v javnih službah, ki govorijo madžarsko.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.4.c

»Ugoditi prošnjam zaposlenih v javnih službah, ki znajo madžarsko, da so imenovani na ozemlje, kjer se ta jezik govori.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.5.

»Dovoliti uporabo ali prevzem priimkov v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

11. člen JAVNI MEDIJI

11.1.ai

»Zagotavljati ustanovitev vsaj ene javne radijske postaje in enega javnega televizijskega kanala v madžarščini.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (priporočilo 4) in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (»Povečanje trajanja in pogostost oddajanja v madžarščini na javni televiziji«)).

11.1.ei

»Spodbujati in/ali omogočati ustanovitev in/ali vzdrževanje vsaj enega tedenskega ali dnevnega časopisa v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija dodatno opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

11.2

»Jamčiti svobodo neposrednega sprejemanja radijskih in televizijskih oddaj iz sosednjih držav v madžarščini; ne nasprotovati prenašanju radijskih in televizijskih oddaj iz sosednjih držav v madžarščini; zagotavljati svobodo izražanja in prosti pretok informacij v tisku, zapisanih v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

11.3

»Zagotavljati, da so interesi uporabnikov madžarščine zastopani ali upoštevani v organih, ki jamčijo svobodo in pluralizem medijev.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12. člen KULTURNE DEJAVNOSTI IN USTANOVE

12.1.a

»Spodbujanje produkcije, reprodukcije in razširjanja kulturnih del v madžarščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da je bila 1. junija 2021 sprejeta Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025, ki upošteva tudi vse govorce, ki jim slovenščina ni materni jezik: pripadnike madžarske in italijanske narodne skupnosti, romske skupnosti ter različnih manjšinskih etničnih skupnosti. V tem strateškem dokumentu so zapisani cilji in ukrepi za ohranjanje, razvijanje in promocijo jezika in kulture vseh jezikovnih skupnosti v okviru jezikovnega izobraževanja in jezikovne opremljenosti. Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike Slovenije pripravi letno poročilo o izvajanju ciljev in ukrepov iz resolucije (objava na spletni strani: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/medresorska-delovna-skupina-za-spremljanje-izvajanja-jezikovne-politike-republike-slovenije/#e118035>).

12.1.d

»Zagotavljati, da organi, odgovorni za organiziranje ali podpiranje kulturnih dejavnosti, vključujejo poznavanje in rabo madžarskega jezika v projekte, ki jih finančno podpirajo.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.1.e

»Zagotavljati, da imajo organi, ki organizirajo ali podpirajo kulturne dejavnosti, na voljo osebje, ki dobro obvlada madžarščino.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.1.f

»Spodbujati neposredno sodelovanje predstavnikov uporabnikov madžarščine pri načrtovanju kulturnih dejavnosti in ustanov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.2

»Na ozemljih, razen na tistih, kjer se madžarščina tradicionalno govori, dovoliti, spodbujati in/ali zagotavljati kulturne dejavnosti in ustanove, ki uporabljajo madžarski jezik.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.3

»Zagotavljati ustrezno mesto madžarščine in kulture, ki se v jeziku zrcali, v kulturni politiki v tujini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

13. člen

GOSPODARSKO IN DRUŽBENO ŽIVLJENJE

13.1.a

»Izločiti iz zakonodaje vse določbe, ki neupravičeno prepovedujejo ali omejujejo uporabo madžarščine v dokumentih, ki se nanašajo na gospodarsko ali družbeno življenje, še zlasti v pogodbah o delu, ter v strokovni dokumentaciji, kot so navodila za uporabo izdelkov ali opreme.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

13.1.b

»Prepoved v notranje pravilnike podjetij in v osebne dokumente vstavljati kakršne koli določbe, ki izključujejo ali omejujejo uporabo madžarščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ, in ponovno poudarja, da v Republiki Sloveniji predpisi in zakoni ne vključujejo ukrepov, ki bi kakor koli posegali v uporabo madžarskega jezika v pravilnikih podjetij in v zasebnih dokumentih.

13.1.c

»Nasprotovanje praksi, katere namen je odvrčanje od uporabe madžarščine v zvezi z gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

13.1.d

»Bolj omogočati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo madžarščine v gospodarskem in družbenem življenju.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je odgovor na to vprašanje v členu 10.2.d. Dodaja, da je ministrstvo, pristojno za kohezijo in regionalni razvoj, za uresničevanje ustavnih pravic madžarske narodne skupnosti na področju ustvarjanja gospodarske osnove narodnosti, ki ga urejata Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in Zakon o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij tako v letih 2017–2020 kakor tudi 2021–2024, razpisalo Program spodbujanja gospodarske osnove madžarske narodne skupnosti (<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/problemska-obmocja-in-obmocja-avtohtonih-narodnih-skupnosti/program-razvojnih-ukrepov-na-obmocju-kjer-zivita-madzarska-in-italijanska-narodna-skupnost/>) (v nadaljnjem besedilu: program).

Posebnost programa je, da se pri izvajanju sistemskih ukrepov za zagotavljanje gospodarske osnove avtohtonih narodnih skupnosti (italijanske in madžarske) izvajajo ukrepi na območjih, kjer narodni skupnosti živita. Pri tem subjekti, ki so upravičeni do konkretnih pomoči, niso predstavniške organizacije samoupravnih narodnih skupnosti, pač pa gospodarski subjekti, neodvisno od tega, ali so njihovi lastniki oziroma zaposleni pripadniki večinskega naroda, manjšine ali tuji investitorji.

Ukrepi programa 2017–2020 so bili:

- spodbujanje naložb v gospodarstvu,
- spodbujanje turističnih dejavnosti in proizvodov,
- sofinanciranje projektov z odobrenimi evropskimi sredstvi (ni bilo izvedenih aktivnosti),
- promocija območja in podpora pri izvajanju programa.

Ukrepi programa 2021–2024 so:

- spodbujanje naložb v gospodarstvu na programskem območju,
- spodbujanje turističnih dejavnosti in proizvodov,
- promocija programskega območja in podpora izvajanju programa,
- spodbujanje kmetijstva na programskem območju.

Hkrati se s pomočjo programa na teh območjih, kjer živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti, spodbuja raba madžarskega jezika v gospodarskem in družbenem življenju.

13.2.a

»Vključitev določb v finančne in bančne predpise, ki dovoljujejo uporabo madžarščine pri sestavljanju plačilnih nalogov ali drugih finančnih dokumentov, da se zagotovi izvajanje teh določb.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

13.2.b

»V javnem sektorju organizirati dejavnosti za spodbujanje rabe madžarščine v gospodarskem in družbenem življenju.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo odgovorila pri členih 10.2.d, 10.3.a in 12.1.a, d, e, f.

13.2.c

»Zagotavljati, da socialnovarstvene ustanove, na primer bolnišnice, domovi za starejše in drugi domovi, omogočajo uporabo madžarščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija dodaja, da Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ in 14/23 – odl. US), ki ureja vsebino in opravljanje zdravstvene dejavnosti, v 63. členu določa, da morajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci, ki opravljajo svoje delo neposredno s pacienti na dvojezičnih območjih, obvladati tudi jezik narodnih skupnosti. Izvajalci zdravstvene dejavnosti, vključeni v mrežo javne zdravstvene službe, zagotavljajo, da se na območjih občin, v katerih živi madžarska narodna skupnost, bolniku zagotovi pravica do sporazumevanja z zdravstvenimi delavci in zdravstvenimi sodelavci v madžarskem jeziku vsaj na stopnji znanja B2 oziroma C1 za verbalno sporazumevanje (drugi in tretji odstavek tega člena). Pravica se bolniku lahko omogoči v najbližji bolnišnici, ki leži zunaj območja občin, v katerih živi avtohtona narodna skupnost, kadar na tem območju ni takšne ustanove.

Zakon o pacientovih pravicah (Uradni list RS, št. 15/08, 55/17, 177/20 in 100/22 – ZNUZSZS) v 19. členu določa način sporazumevanja. Pacient ima pravico, da zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci z njim govorijo ali drugače komunicirajo v slovenskem jeziku ali v jeziku narodne skupnosti na območjih lokalnih skupnosti, kjer je poleg slovenskega jezika uradni jezik tudi madžarski jezik.

Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21) v 11. členu določa, da zdravnik pri opravljanju zdravniške službe uporablja slovenski jezik, na dvojezičnem mešanem območju madžarske narodne skupnosti pa uporablja tudi madžarski jezik. Pravica se lahko bolniku omogoči v najbližji bolnišnici, ki leži zunaj območja občin, v katerih živi avtohtona narodna skupnost, kadar na tem območju ni takšne ustanove.

Glede opravljanja zdravniške službe Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist (Uradni list RS, št. 107/10, 40/17 – ZZdrS-F in 203/20 – ZIUPOPDVE) v 29. členu določa, da mora oseba pred zaposlitvijo predložiti dokazilo o znanju slovenskega jezika, na območju občin, na katerih živi madžarska narodna skupnost, pa tudi dokazilo o znanju madžarskega jezika v skladu s stopnjo znanja jezika, ki ga za posamezna delovna mesta določi izvajalec zdravstvene dejavnosti.

13.2.d

»Zagotavljati, da so varnostna navodila sestavljena tudi v madžarščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

13.2.e

»Zagotavljati, da so informacije organov oblasti, ki se nanašajo na pravice potrošnikov, na voljo v madžarščini.«

Tržni inšpektorat Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TIRS) v območni enoti Murska Sobota zagotavlja ustrezen kader, ki omogoča dajanje informacij v jezikih narodnih skupnosti. TIRS je organ nadzora, ki v skladu z veljavno zakonodajo zagotavlja dajanje informacij o pravicah potrošnikov v madžarskem jeziku ustno vsem, ki te informacije želijo oziroma potrebujejo.

Republika Slovenija pojasnjuje, da je zakonodaja s področja varstva potrošnikov in konkurence urejena tako, da zadovoljivo uresničuje varstvo potrošnikov in konkurence tudi v madžarskem jeziku na dvojezičnem območju. Dodatno opozarja na odgovor pri členu 10.1.ai.

14. člen ČEZMEJNE IZMENJAVE

14.a

»Uporaba dvostranskih in večstranskih sporazumov, sklenjenih z državami, v katerih se uporablja madžarščina v enaki ali podobni obliki, ali sklepanje takih sporazumov za spodbujanje stikov med uporabniki madžarščine v zadevnih državah v kulturi, izobraževanju, obveščanju, poklicnem usposabljanju in stalnem izobraževanju.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

14.b

»V dobro madžarščine lajšati in/ali spodbujati čezmejno sodelovanje, še zlasti med regionalnimi in lokalnimi organi oblasti, na ozemlju katerih se madžarščina uporablja v enaki ali podobni obliki.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

2.4 ITALIJANŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati italijanščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe italijanščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe italijanščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.d

»Bolj omogočati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo italijanščine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) in zasebnem življenju.«

Republika Slovenija opozarja na odgovore pri členih 8.1.g, 8.1.h, 10.2.c in 10.2.d. Preglednica financiranih kulturnih programov je v prilogi na koncu poročila.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki uporabljajo italijanščino; vzpostavljati kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij italijanščine na vseh ustreznih stopnjah.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo italijanskega jezika, da se ga naučijo.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.h

»Spodbujati študij in raziskovanje italijanščine na univerzah ali v enakovrednih ustanovah.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.i

»Spodbujati transnacionalne izmenjave na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist italijanščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe italijanščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi; spodbujati spoštovanje, razumevanje in strpnost do italijanščine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja; spodbujati javne medije k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do italijanščine med svoje cilje.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi 4. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo in nadaljnji) podpira medije pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so pomembne (med drugim) za uresničevanje pravice državljanov oziroma državljanek Republike Slovenije, Slovencev po svetu, pripadnikov oziroma pripadnic slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, do javnega obveščanja in do obveščenosti.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi rednih letnih javnih razpisov za sofinanciranje programskih vsebin medijev zagotavlja sredstva za sofinanciranje:

- pluralnosti in demokratičnosti splošnoinformativnih tiskanih medijev,
- pluralnosti in demokratičnosti programskih vsebin radijskih in televizijskih programov ter elektronskih publikacij in
- razvoja programskih vsebin radijskih in televizijskih programov s statusom lokalnega, regionalnega, študentskega oziroma nepridobitnega radijskega ali televizijskega programa.

V okviru rednega letnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, izvedenega v letu 2022 (JPR-MV-2022), je bilo sofinanciranih pet projektov (v skupnem znesku 334.075,59 evra), ki med drugim obravnavajo vprašanja obeh narodnih skupnosti in romske skupnosti v Republiki Sloveniji, in sicer:

- Pomurski dnevnik – TV IDEA – KANAL 10, d. o. o. – v oddaji se v pomembni meri osredotočajo tudi na življenje in delovanje madžarske narodne in romske etnične skupnosti, ki sta močno prisotni v tem lokalnem okolju (znesek sofinanciranja: 100.000 evrov),
- Most sožitja – ZVEZA ROMOV SLOVENIJE (Radio Romic) – projekt Most sožitja vsebuje prispevke, ki imajo poudarek na boju proti predsodkom do Romov, predstavljajo romsko problematiko, življenje, navade in romsko kulturo. Oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini (znesek sofinanciranja: 29.964,92 evra),
- Zahodno dolenjski odmevi – UNIVOX, d. o. o. (Radio Univox) – Romani urica je oddaja, ki skrbi za obveščanje Romov in prispeva k boljšemu sodelovanju med Romi in preostalim prebivalstvom, poroča o življenju Romov, njihovem kulturnem udejstvovanju, navadah in izobraževanju (znesek sofinanciranja 68.111,03 evra),
- Aktualno – osrednje informativne oddaje na Murskem valu – RADIO MURSKI VAL, d. o. o. (Radio Murski val) – v osrednji informativni oddaji je poseben poudarek na vsebinah o porabskih Slovencih, sodelovanju s sosednjimi Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško, na življenju in delu Madžarov in Romov v Prekmurju. Obmejnost in narodnostna politika sta zaradi dejstva, da Murski val deluje na območju, na katerem živita madžarska narodna in romska etnična skupnost, v soseščini – Porabju pa pripadniki slovenske narodnosti, programska stalnica (znesek sofinanciranja 35.999,64 evra),
- Goriška danes – Radio Robin, radijska dejavnost, d. o. o. (Radio Robin) – v oddajah obravnavajo aktualne teme, pomembne za življenje in delo italijanske manjšine, pomembno vlogo pa imajo tudi pri povezanosti zamejskih Slovencev z matico. Aktualne teme v goriški regiji so pomembne tako za italijansko manjšino kot tudi za zamejce in se deloma razširjajo tudi v manjšinskih jezikih (znesek sofinanciranja: 100.000 evrov).

7.4

»Upoštevati izražene potrebe in želje skupine, ki uporablja italijanščino; ustanavljati organe za svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na italijanščino.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

8. člen IZOBRAŽEVANJE

Republika Slovenija pojasnjuje, da sistem vzgoje in izobraževanja pripadnikov italijanske narodne manjšine dobro deluje. V obdobju poročanja niso bile poudarjene zahteve oziroma predlogi za njegove sistemske spremembe, ampak posamezni nesistemiški ukrepi, ki prav tako lahko pripomorejo k nadaljnjemu razvoju in krepitvi tega dela vzgojno-izobraževalnega sistema v Sloveniji.

Z namenom uresničevanja zakonsko zagotovljenih pravic italijanske narodne skupnosti in za dodatno izboljšanje položaja je bil leta 2020 sklenjen Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS v obdobju 2020–2022. Dogovor je med drugim vseboval zaveze o dvigu kakovosti znanja italijanskega jezika v družbenem okolju in o nadaljnjem razvoju sistema vzgoje in izobraževanja obeh avtohtonih narodnih skupnosti.

Dogovor se je izkazal za dobro obliko oziroma način uresničevanja pravic narodnih manjšin v Sloveniji, zato je bil tudi v tekočem vladnem mandatu 25. maja 2023 podpisan nov dogovor, ki velja za obdobje 2023–2026.

V letu 2020 je Vlada RS sprejela Načrt ukrepov Vlade Republike Slovenije o izvrševanju predpisov na področju uresničevanja pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji za obdobje 2021–2025. Med drugim vsebuje tudi ukrep o dvigu jezikovnih kompetenc pedagoških delavcev v jezikih manjšin v dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih in vzgojno-izobraževalnih zavodih z italijanskim učnim jezikom; ukrep, ki ga je ministrstvo v letih 2020–2022 uresničevalo z izvajanjem projekta Dvig kakovosti manjšinskega šolstva.

V skladu z ZOVFI in ZPIMVI deluje na ZRSŠ PS za ŠN, ki je odgovorna za razvojno in strokovno podporo šolstvu italijanske narodne skupnosti. Sestoji iz vodje in devetih članov, med katerimi so pedagoški svetovalci, strokovnjaki za italijanski jezik ter strokovnjaki za sistem delovanja šol z italijanskim učnim jezikom in dvojezično šolstvo. Delo PS za ŠN temelji na določbah drugega odstavka 21. člena ZPIMVI, dosedanjih spremljavah šolstva narodnosti, mednarodnih⁵ in nacionalnih priporočilih, kratkoročnih ter dolgoročnih ciljih ZRSŠ.

PS za ŠN je svoje strokovno delo podrobneje opredelila v akcijskem načrtu ŠN 2020–2023, ki temelji na strokovnih izhodiščih in zakonskih določbah (prav tam, drugi odstavek 21. člena, ZOVFI). V skladu z akcijskim načrtom ŠN 2020–2023 PS za ŠN v srednjeročnem obdobju svetovalno in razvojno delo usmerja v:

- I. sodelovanje s samoupravnima narodnima skupnostma
- J. sodelovanje z ministrstvom, pristojnim za vzgojo in izobraževanje, in RIC v postopkih preizkusov znanja učnega jezika, pri nacionalnih preizkusih znanja, splošni in poklicni maturi
- K. izvajanje in koordiniranje trajnostnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev
- L. izvajanje razvojnega in svetovalnega dela pri posodabljanju in razvoju programov ter pri uvajanju, spremljanju in evalvaciji vzgojno-izobraževalnih programov oziroma programskih elementov ter drugih novosti (sodelovanje v poskusnih in razvojnih ter aplikativnih nacionalnih projektih in projektih ESS, organizacija in izvedba študijskih srečanj)
- M. sodelovanje z javnimi ustanovami s področja šolstva, kulture in drugimi ustanovami matičnega naroda (uresničevanje dvostranskih sporazumov med državama)
- N. usklajevanje in posodabljanje načrtov prevodov, seznamov ponatisov učbenikov in učnega gradiva ter koordiniranje priprave novih učbenikov in učnega gradiva (konzultacije z avtorji in založbami, ocene strokovne in jezikovne ustreznosti)
- O. prevajanje učnih načrtov, katalogov znanja, izvedbenih navodil ter drugega kurikularnega in strokovnega gradiva za področje vzgoje in izobraževanja narodnih skupnosti
- P. odzivanje na aktualne in druge potrebe vzgoje in izobraževanja italijanske in madžarske narodne skupnosti, usklajeno s posebnostmi področja in razvojnimi prednostnimi nalogami na področju šolstva v državi

Zapis o rezultatih dela na navedenih področjih je pri posameznih členih.

⁵ Tudi v poročilu odbora strokovnjakov, predloženem Odboru ministrov Sveta Evrope v skladu s 16. členom listine ELRMJ z dne 8. novembra 2019.

8.1.ai

»Omogočati predšolsko izobraževanje v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Na področju italijanske narodne skupnosti se v skladu z drugim odstavkom 3. člena ZOFVI vzgoja in izobraževanje v vrtcih in šolah odvija v italijanskem učnem jeziku. V skladu s to opredelitvijo delujeta v italijanskem jeziku dva samostojna VIZ oziroma vrtca in devet dislociranih enot: pet v okviru Vrtca Delfino blu Koper, tri v okviru Vrtca La Coccinella Piran in en vrtec pri OŠ Dante Alighieri Izola (Vrtec L'Aquilone) (glej v preglednici spodaj).

4. VRTEC DELFINO BLU KOPER/GIARDINO D'INFANZIA DELFINO BLU CAPODISTRIA (matični VIZ), dislocirane enote vrtcev z italijanskim jezikom: – KOPER 2/CAPODISTRIA 2 – SEMEDELA/SEMEDELLA – HRVATINI/CREVATINI – BERTOKI/BERTOCCHI – ANKARAN/ANCARANO
2. VRTEC LA COCCINELLA PIRAN/SCUOLA DELL'INFANZIA LA COCCINELLA PIRANO (matični VIZ), dislocirane enote vrtcev z italijanskim jezikom: – LUCIJA/LUCIA – STRUNJAN/STRUGNANO – SEČOVLJE/SICCIOLE
– VRTEC L'AQUILONE PRI OŠ DANTE ALIGHIERI IZOLA/SCUOLA MATERNA L'AQUILONE ISOLA

V šolskem letu 2019/20 sta bila v vrtce z italijanskim jezikom vključena 602 otroka, v naslednjih letih pa opazamo manjši upad. V šolskem letu 2020/21 je te vrtce obiskovalo 571 otrok, v šolskem letu 2021/22 556 in v šolskem letu 2022/23 552. Obiskujoči otroci so razporejeni v 40 oddelkov, kar je v povprečju od 13 do 14 otrok na oddelek.

8.1.bi

»Omogočati osnovnošolsko izobraževanje v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Na narodnostno mešanem območju, kjer živijo pripadniki italijanske narodne skupnosti, se odvija pouk v italijanskem učnem jeziku. Na tem območju delujejo tri samostojne osnovne šole s petimi podružnicami osnovnih šol (tri v okviru Osnovne šole Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper in dve v okviru Osnovne šole Vincenzo e Diego de Castro Piran) (glej v preglednici spodaj).

1. OSNOVNA ŠOLA PIER PAOLO VERGERIO IL VECCHIO KOPER/SCUOLA ELEMENTARE PIER PAOLO VERGERIO IL VECCHIO CAPODISTRIA, podružnice: – SEMEDELA/SEMEDELLA – HRVATINI/CREVATINI – BERTOKI/BERTOCCHI
2. OSNOVNA ŠOLA DANTE ALIGHIERI IZOLA/SCUOLA ELEMENTARE DANTE ALIGHIERI ISOLA
3. OSNOVNA ŠOLA VINCENZO E DIEGO DE CASTRO PIRAN/SCUOLA ELEMENTARE VINCENZO E DIEGO DE CASTRO PIRANO, podružnici: – SEČOVLJE/SICCOLE – LUCIJA/LUCIA

Število učencev, vključenih v program osnovne šole z italijanskim učnim jezikom, je relativno stabilno oziroma se, glede na siceršnji porast rojstev, iz leta v leto rahlo povečuje (v šolskem letu 2019/20 je bilo vključenih 617 učencev, v šolskem letu 2022/23 641 učencev), kar je razvidno tudi iz spodnje preglednice.

Skupina	Šol. leto	Št. učencev	Št. oddelkov	Povprečno št. v odd. ITA
OŠ ITA	2019/20	617	52	11,9
OŠ ITA	2020/21	634	53	12,0
OŠ ITA	2021/22	633	54	11,7
OŠ ITA	2022/23	641	53	12,1

Glede na nizko povprečno število učencev v posameznem razredu so ponekod oblikovani kombinirani oddelki iz dveh razredov. Tudi drugi pogoji dela v oddelkih so ugodni in omogočajo individualizirano in personalizirano vzgojno-izobraževalno delovanje.

V poročevalskem obdobju so bili v italijanski jezik prevedeni vsi UN (14 UN) za program osnovne šole z italijanskim učnim jezikom in tudi vseh 16 UN za gimnazijo z italijanskim učnim jezikom. Poleg tega so prevedeni tudi že vsi UN za splošno-izobraževalne predmete v srednješolskih programih z italijanskim učnim jezikom: osem UN za srednje strokovno izobraževanje, devet UN za srednje poklicno-tehniško izobraževanje in devet UN za srednje poklicno izobraževanje.

8.1.ci

»Omogočati srednješolsko izobraževanje v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Srednješolsko izobraževanje (za italijansko narodno skupnost) z italijanskim učnim jezikom se odvija v Gimnaziji Koper/Capodistria in Gimnaziji Piran/Pirano ter v Srednji šoli Izola (število dijakov po šolah in letih – glej v preglednici spodaj).

	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Gimnazija Antonio Sema Piran	39	32	29	29	28

Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper	48	46	51	68	72
Srednja šola Pietro Coppo Izola	70	77	78	73	85

8.1.di

»Omogočati strokovno in poklicno izobraževanje v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, in kot je navedeno pri točki 8.1.ci.

8.1.eiii

»Spodbujati in/ali omogočati izvajanje univerzitetnega izobraževanja ali drugih oblik visokošolskega izobraževanja v italijanščini ali olajšati študij italijanščine kot univerzitetnega ali visokošolskega predmeta.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se Univerzi na Primorskem zagotavljajo sredstva za izvajanje nacionalno pomembne vloge izobraževanja strokovnih delavcev vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom, in sicer za:

- visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Predšolska vzgoja, smer Predšolska vzgoja za zavode z italijanskim učnim jezikom, ter
- univerzitetni študijski program Razredni pouk, smer Razredni pouk za zavode z italijanskim učnim jezikom,

ki jih univerza ponudi v okviru vsakoletnega razpisa za vpis.

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, Univerzi na Primorskem zagotavlja financiranje v skladu s »Strategijo izvajanja visokošolskih študijskih programov Predšolska vzgoja in Razredni pouk za vzgojno-izobraževalne zavode z italijanskim učnim jezikom za obdobje 2021–2024«, dokumenta št. 0070-118/2021/6 z dne 2. julija 2022 in št. 0070-118/2021/8 z dne 8. aprila 2022.

Preglednica 1: Pregled razpisanih vpisnih mest za študijska leta 2018/2019–2022/2023

Študijski program	Smer	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
		1. letnik	1. letnik	1. letnik	1. letnik	1. letnik
Predšolska vzgoja (prva stopnja, visokošolski strokovni)	Predšolska vzgoja za zavode z italijanskim učnim jezikom	10	0	10	10	5
Razredni pouk (prva stopnja, univerzitetni)	Razredni pouk za zavode z italijanskim učnim jezikom	10	0	10	10	5
SKUPAJ		20	0	20	20	10

Vir: eVŠ

Preglednica 2: Pregled vpisanih študentov v študijskih letih od 2018/2019 do 2021/2022

Študijski program	Smer	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/2021		2021/ 2022	2022/2023		
		1. letnik	2. letnik	1. letnik	3. letnik	1. letnik	1. letnik	2. letnik	3. letnik
Predšolska vzgoja (prva stopnja,	Predšolska vzgoja za zavode z	11	6	6	7	5	4	2	4

visokošolski strokovni)	italijanskim učnim jezikom								
Razredni pouk (prva stopnja, univerzitetni)	Razredni pouk za zavode z italijanskim učnim jezikom	4	3	1	1	2	1		1
SKUPAJ		15	9	7	8	7	5	2	5

Vir: eVŠ

8.1.fiii

»Podpirati in/ali spodbujati vključevanje italijanščine kot učnega predmeta v izobraževanje odraslih in stalno izobraževanje.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

8.1.g

»Zagotavljati poučevanje zgodovine in kulture, ki se zrcalita v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Republika Slovenija dodaja, da so cilji, ki se nanašajo na spoštovanje drugačnosti, poznavanje in razvijanje razumevanja manjšinskih jezikov, njihove kulture, vere, zgodovine in cilji narodnih skupnosti, na primer ohranjanje in razvijanje italijanskega jezika, del splošnih ciljev vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, kar izhaja iz 2. člena ZOFVI. Kot izhaja iz raziskave iz leta 2010,⁶ poteka poglobljanje in udejanjanje tovrstnih ciljev v vsej vertikalni vzgoje in izobraževanja v okviru predmetov oziroma predmetnih področij, kot so zgodovina, geografija, domovinska in državljanska kultura in etika, sociologija, družboslovje, slovenščina. Njihov temeljni namen je spodbuditi zavedanje posameznikove in narodove različnosti, krepiti medsebojno spoštovanje in sodelovanje ter razvijati nacionalno in evropsko identiteto posameznika in celotnega naroda.

ZRSŠ bo v letu 2023 ugotovitve na tem področju posodobil in v ta namen na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja opravil analizo umeščenosti tovrstnih ciljev v učne načrte ustreznih predmetov. Glede na ugotovitve analize, določbe 2. člena ZOFVI in priporočila iz poročila odbora strokovnjakov, predloženega Odboru ministrov Sveta Evrope (8. november 2019), ter glede na potrebe sedanjega časa/družbenega razvoja bo učne načrte temu ustrezno posodobil in nadgradil.

8.1.h

»Zagotavljati osnovno in nadaljnje usposabljanje učiteljev, ki poučujejo italijanščino ali v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

Republika Slovenija dodaja, da je ZRSŠ v skladu z 28. členom ZOFVI odgovoren za razvojno in svetovalno delo na področju predšolske vzgoje, osnovnošolskega, gimnazijskega, splošnega srednješolskega izobraževanja, vzgoje in izobraževanja za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami

⁶ Formalne oblike izobraževanja za državljanstvo v medkulturni družbi (2010). Ministrstvo za šolstvo in šport, Znanstvenoraziskovalni center pri SAZU, Pedagoški inštitut. Pridobljeno na: <https://isim.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/strokovne-podlage-strategije-in-teoretske-tematizacije-za-izobra%C5%BEevanje-za> (10. 1. 2023).

ter za splošnoizobraževalne predmete v poklicnem in strokovnem izobraževanju. V skladu s tem in akcijskim načrtom ŠN je bilo za področje šolstva italijanske narodne skupnosti v času od leta 2019 do 31. januarja 2023 izvedenih 16 programov (seminarjev) nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja, od tega 11 v okviru kataloga KATIS⁷ in pet v okviru Območne enote ZRSS Koper (v nadaljnjem besedilu: OE KP).

Seminarji so bili zlasti namenjeni poglobljanju znanja in komunikacijskih zmožnosti italijanskega jezika in kulture ter spoznavanju didaktično-metodičnih novosti, ki jih je ZRSS preizkušal in razvijal v okviru razvojnih in aplikativnih projektov, na primer osnove formativnega spremljanja, inovativne učne strategije, didaktika italijanskega jezika, raziskovalno učenje.

Vsi programi, z izjemo petih, ki so časovno sovpadali z obdobjem pandemije covid-19, so bili izvedeni v živo. Posamezni seminar, razpisan v KATIS-u, je obiskalo od 10 do 90 udeležencev. Najbolj množično, v povprečju 72 udeležencev na seminar, so bili obiskani poletni in jesenski seminarji italijanskega jezika in kulture, ki so bili namenjeni vsem strokovnim delavcem VIZ z italijanskim učnim jezikom.

8.1.i

»Ustanoviti nadzorni organ, odgovoren za spremljanje doseženega napredka pri poučevanju italijanščine in za sestavljanje javnih periodičnih poročil o svojih ugotovitvah.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

8.2

»Na ozemljih, razen na tistih, kjer se italijanščina tradicionalno govori, dovoliti, spodbujati ali zagotavljati poučevanje v italijanščini ali italijanščine na vseh ustreznih stopnjah izobraževanja.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

9. člen PRAVOSODNI ORGANI

9.1.ai

»Zagotavljanje, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo kazenske postopke v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.aii

»Zagotavljanje pravice obtožencu do uporabe italijanščine v kazenskem postopku, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.iii

⁷ Katalog programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

»Zagotavljanje, da se zahteve in dokazi, ne glede na to, ali so pisni ali ustni, ne bodo šteli za nesprejemljive samo zato, ker bodo izraženi v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.aiv

»Omogočati, da se dokumentacija v zvezi s kazenskimi postopki predloži v italijanščini, po potrebi z uporabo tolmačev in prevodov, brez dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.bi

»Zagotavljati, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo civilne postopke v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.bii

»Omogočati, da lahko stranka v sporu, kadar mora osebno priti pred sodišče, uporablja italijanščino v civilnih postopkih brez dodatnih stroškov, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.biii

»Omogočati, da se dokumentacija in dokazi v civilnih postopkih predložijo v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.ci

»Zagotavljati, da sodišča na zahtevo ene od strank vodijo postopke v upravnih zadevah v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.cii

»Omogočati, da lahko stranka v sporu, kadar mora osebno priti pred sodišče, uporablja italijanščino v postopkih o upravnih zadevah brez dodatnih stroškov, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.ciii

»Omogočati, da se v postopkih o upravnih zadevah dokumentacija in dokazi predložijo v italijanščini, po potrebi s pomočjo tolmačev in prevodov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.1.d

»V zvezi z vodenjem civilnih in/ali upravnih postopkov v italijanščini in s tem povezano uporabo dokumentov in dokazov v italijanščini zagotavljati, da uporaba tolmačev in prevodov ne povzroči dodatnih stroškov za prizadete osebe.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

9.2.a

»Zaveza, da pogodbenica ne bo zanikala veljavnosti pravnih dokumentov samo zato, ker so napisani v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10. člen UPRAVNI ORGANI IN JAVNE SLUŽBE

10.1.ai

»Zagotavljanje, da lokalni uradi državnih organov uporabljajo italijanščino.«

Republika Slovenija poudarja, da ostajajo v zvezi z ustavnopravnim položajem italijanske narodne skupnosti ustrezne informacije iz predhodnega, petega poročila o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da je bila na začetku epidemije covida-19 leta 2020 postavljena spletna stran »Koronavirus«, ki jo je urejal Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.

Ves čas epidemije je bila spletna stran posodabljana z vsebinami v slovenskem in angleškem jeziku ter jezikih obeh manjšin. Prevajale so se tako osnovne informacije, kot so besedila z napotki o ukrepih proti širitvi covida-19, napotki o izvajanju karantene, ki so jih pripravljali na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), kot tudi vsebine, ki so izhajale iz odlokov Vlade RS.

Po razglasitvi konca epidemije aprila leta 2022 je Ministrstvo za zdravje prevzelo urejanje spletne strani »Koronavirus«. Krovne vsebine strani »Koronavirus« so prevedene v italijanski jezik, prav tako navodila za preprečevanje širjenja virusa.

Dodatno se je v času epidemije covida-19 v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih odredila karantena z odločbo ministra, pristojnega za zdravje. Odločbe so se izdajale tudi v italijanskem jeziku. Poleg tega je bilo v italijanski jezik prevedeno navodilo o izvajanju karantene, ki so ga osebe prejele skupaj z odločbo. Ko je bila za pridobitev izjave o karanteni vzpostavljena informacijska rešitev na portalu e-Uprave, je bilo omogočeno izpolnjevanje le-te tudi v italijanskem jeziku.

Za izvrševanje upravnih postopkov ima Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije na območjih, kjer so prisotne manjšine, zaposlene inšpektorje, ki omogočajo izvedbo postopkov v manjšinskem jeziku, in sicer v Območni enoti Koper je zaposlen en inšpektor (do 31. februarja 2022 sta bila dva), ki zagotavlja izvedbo inšpekcijskega postopka v italijanskem jeziku. V času epidemije covida-19 je tudi zdravstveni inšpektorat telefonsko zagotavljal informacije v italijanskem jeziku.

NIJZ na svoji spletni strani v zavihku z oznako za italijanski in madžarski jezik redno objavlja pomembne informacije ter gradivo, prevedeno v jezike manjšin.

Na enoti za nenalezljive bolezni Območne enote Koper se v okviru Nacionalnega programa zgodnjega odkrivanja raka na debelem črevesu in danki (Svit) v italijanski jezik prevajajo tiskovine za splošno in strokovno javnost. Poleg tega so pristopne izjave, navodila in podobno dostopni tudi v italijanskem jeziku. Na vseh dvojezičnih območjih koprške regije so dostopni tiskano gradivo, zgibanke in plakati v italijanskem jeziku. V letu 2022 se je v Kopru na LCD-zaslonih predvajal videospot, ki je bil tudi v italijanskem jeziku. Tudi plakati v občinah Koper in Piran so bili dvojezični. Podobno velja za vse tiskovine Nacionalnega programa zgodnjega odkrivanja raka na materničnem vratu (ZORA) in Državnega presejalnega programa za raka dojke (DORA). Za potrebe Nacionalnega programa duševnega zdravja (MIRA) je bilo v italijanski jezik prevedeno ustrezno gradivo (velika in mala brošura nacionalnega programa duševnega zdravja 2018–2028, letaki za centre za duševno zdravje), ki se deli na dogodkih, pri sodelovanju z lokalnimi deležniki ter na stojnicah z materialom MIRA.

Poročilo o aktivnostih NIJZ na področju informiranja pripadnikov narodnih skupnosti in romske skupnosti je v prilogi na koncu poročila. V poročilu so poudarjene aktivnosti, ki so velikega javnozdravstvenega pomena, ter tiste, ki so del stalnih programov ozaveščanja in informiranja o zdravju. V tem poročilu nismo zajeli vseh ciljnih informacijskih aktivnosti zaradi velikega obsega, načina evidentiranja in epidemioloških aktivnosti NIJZ v obdobju 2020–2022, ki so zahtevale dodatne človeške vire. Kulturi in jeziku primerno informiranje ciljnih javnosti je strokovna opredelitev NIJZ ter del metodoloških načinov delovanja v javnem zdravju.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da so spletne strani Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije na področju, kjer živi italijanska narodna skupnost, dvojezične, poleg tega je na Okrožnem državnem tožilstvu Republike Slovenije v Kopru zaposlena strokovna sodelavka z znanjem italijanskega jezika, pa tudi dve državni tožilki za primer, če bi bilo treba uporabiti manjšinski jezik v postopku s strankami. Tudi vsi napisi na in v stavbi tožilstva so tako v slovenskem kot v italijanskem jeziku.

Republika Slovenija dodaja, da je 26. januarja 2023 začel veljati novi Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1), ki glede poslovanja podjetij na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, vsebuje enake določbe kot prejšnji Zakon o varstvu potrošnikov. Tako kot prejšnji tudi novi zakon določa, da podjetje s potrošniki posluje v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi v jeziku narodne skupnosti. Pri tem mora v pisnih sporočilih uporabljati celotno ime firme in sedež. Določeno je tudi, da procese poslovanja, v katerih podjetje na območjih, kjer avtohtono živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, uporablja tudi jezik narodne skupnosti, podrobneje določi minister, pristojen za varstvo potrošnikov. Na tej podlagi je bil tako sprejet novi Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 142/22), ki v celoti povzema besedilo prejšnjega pravilnika – Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost (Uradni list RS, št. 78/08 in 130/22 – ZVPot-1).

10.1.b

»Zagotavljati upravna besedila in obrazce, ki so v splošni rabi, v italijanščini ali v dvojezični različici.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.1.c

»Dovoljevati državnim organom, da sestavljajo dokumente v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.a

»Uporaba italijanščine v okviru regionalnih ali lokalnih organov oblasti.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.b

»Možnost za uporabnike italijanščine, da regionalnim ali lokalnim organom oblasti predložijo ustne in pisne vloge v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

10.2.c

»Regionalni organi oblasti svoje uradne dokumente objavljajo tudi v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na začetku leta 2022 kot notranjeorganizacijska enota Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti (v nadaljnjem besedilu: OSSIN) začel delovati Urad za dvojezičnost (v nadaljnjem besedilu: urad), ki je v prvem letu delovanja, med drugim, opravljal naslednje dejavnosti:

- spremljanje izvajanja dvojezičnosti na narodnostno mešanem območju (pregled spletnih strani in drugega gradiva javnih ustanov in zavodov, preverjanje na terenu),
- vzpostavitev stika z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in ugotavljanje njihovih potreb po prevodih zakonov na vzgojno-izobraževalnem področju (na primer ZPIMVI – že preveden in ZOFVI – v izdelavi) ter posvetovanje z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo (območna enota Koper),
- vzpostavitev stika z Medobčinsko upravo Istre glede prihodnjega sodelovanja pri izvajanju dvojezičnosti,
- vzpostavitev stika z javnimi ustanovami na državni ravni (Družba za avtoceste Republike Slovenije in NIJZ),
- obdelava prejetih opozoril pripadnikov italijanske narodne skupnosti glede manjkajočega in nepravilnega izvajanja dvojezičnosti, tako od javnih organov kot od zasebnih podjetij,
- obveščanje vseh slovenskih političnih strank o potrebi po izvajanju dvojezičnosti v predvolilni kampanji,
- prevajanje dopisov, zakonov, dokumentacije in drugih besedil iz slovenskega v italijanski jezik (na primer Sklep o mnenju istrskih občin k osnutkom pokrajinske zakonodaje, Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, del Navodil vzgojno-izobraževalnim zavodom in dijaškim domovom ob sumu ali potrjenem primeru okužbe s covid-19 v zavodu) in iz italijanskega v slovenski jezik (na primer Statut Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti).

Urad je tudi referenčna točka za posamezne pripadnike italijanske narodne skupnosti, ki se na urad lahko obrnejo in ga opozorijo na nedosledno izvajanje dvojezičnosti ter kršenje posebnih pravic narodne skupnosti, in za ustanove in zavode italijanske narodne skupnosti ter jim je na voljo za prevajanje besedil, namenjenih pripadnikom italijanske narodne skupnosti.

Sredstva za delovanje urada zagotavlja Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti na podlagi splošne pogodbe o sofinanciranju.

10.2.d

»Lokalni organi oblasti svoje uradne dokumente objavljajo tudi v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je Vlada RS leta 2018 sprejela Uredbo o določitvi podrobnejših namenov porabe in meril za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (Uradni list RS, št. 33/18) ter leta 2020 Uredbo o spremembi Uredbe o določitvi podrobnejših namenov porabe in meril za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam oziroma občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (Uradni list RS št. 157/20; v nadaljnjem besedilu: uredba). Uredba je dopolnila uredbo iz leta 2018, in sicer se je v 4. členu uredbe druga alineja spremenila tako, da občinskim samoupravnim narodnim skupnostim omogoča, da v okviru izvedbe dejavnosti in programov dodeljena sredstva za materialne stroške poslovanja lahko v deležu do 30 odstotkov porabijo tudi za investicijsko vzdrževanje premičnega in nepremičnega premoženja.

Sprejeta uredba določa podrobnejše namene porabe in merila za izračun višine sredstev, ki pripadajo posameznim občinam, v katerih živi italijanska narodna skupnost (v nadaljnjem besedilu: občina), oziroma posameznim občinskim samoupravnim narodnim skupnostim (v nadaljnjem besedilu: občinska samoupravna narodna skupnost), in postopek za določitev višine sredstev upravičencem.

Na podlagi uredbe Vlada RS za sofinanciranje dvojezičnosti in uresničevanje ustavnih pravic avtohtone italijanske narodne skupnosti vsako leto izda odločbo, ki je podlaga za izplačilo občinam Koper (mestna občina), Izola, Piran, Ankaran ter neposredno občinskim samoupravnim narodnim skupnostim, če se te za to odločijo.

Odločbi za leto 2020 je Vlada RS izdala 29. januarja 2020 in 12. oktobra 2020 za zagotovitev dodatnih sredstev zaradi povišanja povprečnine, odločba za leto 2021 je bila izdana 10. januarja 2021, za leto 2022 2. februarja 2022, za leto 2023 pa 2. februarja 2023.

Na podlagi uredbe in vsakoletne odločbe občinske uprave in organi občin na dvojezičnem območju v okviru izvedbe dvojezičnega poslovanja lahko uporabljajo dodeljena sredstva za naslednje namene:

- stroški dodatka za dvojezičnost za zaposlene;
- stroški sejnin članov občinske komisije za vprašanja italijanske oziroma madžarske samoupravne narodne skupnosti;
- stroški priprave in objave dvojezičnega gradiva za seje občinskega sveta in njegovih delovnih teles ter prevodov, lektoriranja in objave občinskih predpisov, dvojezičnih obrazcev in drugega gradiva v jeziku italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti.

Občinske samoupravne narodne skupnosti na dvojezičnem območju v okviru izvedbe dejavnosti in programov lahko uporabljajo dodeljena sredstva za naslednje namene:

- stroški delovanja sveta samoupravne narodne skupnosti, njegovih organov in strokovnih služb;
- materialni stroški poslovanja;
- programski stroški, ki vključujejo lastne programe, stroške stikov z matičnim narodom in materialne stroške, v skladu z letnim programom sveta občinske samoupravne narodne skupnosti, če to ni v nasprotju z zakonom.

Iz navedenega izhaja, da Republika Slovenija zagotavlja materialno podporo objavljanju uradnih dokumentov v italijanščini.

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti oziroma država sistemsko sofinancira:

- delovanje Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti, krovne organizacije italijanske narodne skupnosti v Sloveniji,
- radijske in televizijske programe za italijansko narodno skupnost v okviru javne RTV Slovenija,
- dvojezičnost in uresničevanje ustavnih pravic italijanske narodne skupnosti v občinah Koper (mestna občina), Izola, Piran in Ankaran.

Na podlagi Dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 3. julija 2021 in aneksa št. 1 k temu dogovoru z dne 15. julija 2021 so bila za leta od 2020 do 2022 zagotovljena dodatna sredstva italijanski narodni skupnosti.

Novi Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS, ki velja v času mandata sedanje Vlade RS (od 2022 do 2026), je bil podpisan 25. maja 2023.

Vse obveznosti, ki izhajajo iz Dogovora o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado RS z dne 3. julija 2021 in aneksa št. 1 k temu dogovoru z dne 15. julija 2021 je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti vključil v proračun za leto 2022 ter v proračuna za leti 2023 in 2024.

V skladu z določili uredbe se občinskim samoupravnim narodnim skupnostim za upravičene stroške štejejo tudi programski stroški stikov z matičnim narodom (predstavitev različnih skupin in društev v Italiji, italijanskih skupin ter društev v Sloveniji in podobno).

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti na podlagi zakonske podlage sofinancira delovanje krovnih organizacij italijanske narodne skupnosti, s katero na podlagi predloženih programov dela sklene letno pogodbo. Med drugimi nameni so upravičeni tudi stroški stikov z matičnim narodom.

Občine in samoupravne narodne skupnosti, v katerih živijo pripadniki italijanske narodne skupnosti, v zvezi s čezmejnimi sodelovanjem v svojih letnih poročilih navajajo predvsem stike in sodelovanje na delovnih razgovorih s predstavniki lokalnih oblasti italijanskih mest, sodelovanje na uradnih srečanjih z visokimi predstavniki Italijanske republike, sodelovanje na srečanjih s predstavniki italijanskih društev in zvez, predstavniki italijanskih izobraževalnih in kulturnih ustanov, udeležbo na poslovnih srečanjih ter kulturnih in umetniških dogodkih v Italiji ter udeležbo na drugih družabnih dogodkih, namenjenih krepitevi medsebojnih stikov in prijateljstva.

10.2.e

»Regionalni organi oblasti v razpravah v svojih skupščinah uporabljajo italijanščino.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, dodatno pa opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

10.2.f

»Uporaba ali sprejetje krajevnih imen v italijanščini, po potrebi skupaj s poimenovanjem v uradnem jeziku.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih, dodatno pa opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

10.2.g

»Uporaba ali sprejetje krajevnih imen v italijanščini, po potrebi skupaj s poimenovanjem v uradnem jeziku.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.3.a

»Zagotavljati, da se italijanščina uporablja pri zagotavljanju javnih storitev.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je ministrstvo, pristojno za javno upravo, 24. marca 2021 organiziralo šesti posvet o izvajanju dvojezičnosti v devetih občinah, v katerih prebivata italijanska in madžarska narodna skupnost. Vsakoletni posvet je del sistematičnega prizadevanja ministrstva, pristojnega za

lokalno samoupravo, in devetih občin, v katerih prebivajo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, za odpravo razkoraka med predpisano in dejansko dvojezičnostjo. Tema šestega posveta je bila dvojezičnost v času epidemije covid-19. Poudarjeno je bilo, da se kljub zdravstveni krizi življenje prebivalcev in s tem državne in lokalne uprave odvija naprej. Postopoma in z različnimi koraki je bil uveden širok spekter ukrepov, od osnovnih higienskih priporočil do ukrepov delnega ali popolnega omejevanja gibanja prebivalstva, pri čemer je pomembno, da so vsi prebivalci z ukrepi seznanjeni tako, da so ukrepi razumljivi vsem v maternem jeziku oziroma v jeziku narodnih skupnosti. Vidik dvojezičnosti je bil upoštevan pri pripravi mobilne aplikacije za varovanje zdravja ljudi #OstaniZdrav ter vsebin v italijanskem in madžarskem jeziku. Udeleženci so spregovorili o posebnostih pri uresničevanju ustavnih in zakonskih določil, ki se nanašajo na posebne pravice avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti; o izvajanju storitev za občane madžarske narodne skupnosti v času epidemije covid-19 ter o izvajanju inšpekcijskih in redarstvenih nalog v času epidemije covid-19. Seznanili so se tudi z delovanjem Knjižnice Lendava v času epidemije in dvojezičnim poslovanjem gospodarske javne službe (Javnega podjetja Marjetica Koper) v času epidemije.

1. junija 2022 je v organizaciji ministrstva, pristojnega za javno upravo, potekal sedmi posvet o dvojezičnosti. Osrednja tema je bila namenjena vprašanju izvajanja dvojezičnosti v letu rednih lokalnih volitev. Na posvetu so bile predstavljene izkušnje z organizacijo in izvedbo lokalnih volitev oziroma vloga državnih organov pri izvedbi volitev v svete samoupravnih narodnih skupnosti. Predstavljene so bile pravne podlage za volitve v svete samoupravnih narodnih skupnosti in sestavo volilnih imenikov državljanov. Na posvetu so bile predstavljene še posebnosti pri lokalnih volitvah v svete samoupravnih narodnih skupnosti na Obali in v Pomurju.

10.4.a

»Zagotavljati prevajanje ali tolmačenje.«

Odgovor na to priporočilo je pri členu 10.2.c, dodatno pa Republika Slovenija pojasnjuje, da so na spletnem portalu gov.si vsebine dostopne tudi v italijanskem jeziku.

10.4.b

»Zaposlovanje in usposabljanje uradnikov in drugih zaposlenih v javnih službah, ki govorijo italijansko.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.4.c

»Ugoditev prošnjam zaposlenih v javnih službah, ki znajo italijansko, da so imenovani na ozemlje, kjer se ta jezik uporablja.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

10.5.

»Dovoliti uporabo ali prevzem priimkov v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

11. člen

JAVNI MEDIJI

11.1.ai

»Zagotavljati ustanovitev vsaj ene javne radijske postaje in enega javnega televizijskega kanala v italijanščini.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (priporočilo 4) in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 »Zagotavljanje zadostnih sredstev za zagotavljanje radijskih in televizijskih programov v italijanščini vsaj na sedanji ravni«).

11.1.ei

»Spodbujati in/ali omogočati ustanovitev in/ali vzdrževanje vsaj enega tedenskega ali dnevnega časopisa v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija dodatno opozarja na odgovor pri členu 10.2.d.

11.2

»Zagotavljati svobodo neposrednega sprejemanja radijskih in televizijskih oddaj iz sosednjih držav v italijanščini; ne nasprotovati prenašanju radijskih in televizijskih oddaj iz sosednjih držav v italijanščini; zagotavljati svobodo izražanja in prostega pretoka informacij v tisku, zapisanih v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

11.3

»Zagotavljati, da so interesi uporabnikov italijanščine zastopani ali upoštevani v organih, ki zagotavljajo svobodo in pluralizem medijev.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12. člen

KULTURNE DEJAVNOSTI IN USTANOVE

12.1.a

»Spodbujanje produkcije, reprodukcije in razširjanja kulturnih del v italijanščini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da je bila 1. junija 2021 sprejeta Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025, ki upošteva tudi vse govorce, ki jim slovenščina ni materni jezik: pripadnike madžarske in italijanske narodne skupnosti, romske skupnosti ter različnih manjšinskih etničnih skupnosti. V tem strateškem dokumentu so zapisani cilji in ukrepi za ohranjanje, razvijanje in promocijo jezika in kulture vseh jezikovnih skupnosti v okviru jezikovnega izobraževanja in jezikovne opremljenosti. Medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja jezikovne politike Republike

Slovenije pripravi letno poročilo o izvajanju ciljev in ukrepov iz resolucije (objava na spletni strani: <https://www.gov.si/zbirke/delovna-telesa/medresorska-delovna-skupina-za-spremljanje-izvajanja-jezikovne-politike-republike-slovenije/#e118035>).

12.1.d

»Zagotavljati, da organi, odgovorni za organiziranje ali podpiranje kulturnih dejavnosti, vključujejo poznavanje in rabo italijanskega jezika v projekte, ki jih finančno podpirajo.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.1.e

»Zagotavljati, da imajo organi, ki organizirajo ali podpirajo kulturne dejavnosti, na voljo osebje, ki dobro obvlada italijanščino.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.1.f

»Spodbujati neposredno sodelovanje predstavnikov uporabnikov italijanščine pri načrtovanju kulturnih dejavnosti in ustanov.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

12.2

»Na ozemljih, razen na tistih, kjer se italijanščina tradicionalno govori, dovoliti, spodbujati in/ali zagotavljati kulturne dejavnosti in ustanove, ki uporabljajo italijanski jezik.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se ukrepi v celoti uresničujejo na pravnih podlagah in z ukrepi, ki so navedeni v predhodnih periodičnih poročilih.

12.3

»Zagotavljati ustrezno mesto italijanščine in kulture, ki se v jeziku zrcali, v kulturni politiki v tujini.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

13. člen

GOSPODARSKO IN DRUŽBENO ŽIVLJENJE

13.1.a

»Izločiti iz zakonodaje vse določbe, ki neupravičeno prepovedujejo ali omejujejo uporabo italijanščine v dokumentih, ki se nanašajo na gospodarsko ali družbeno življenje, še zlasti v pogodbah o delu, ter v strokovni dokumentaciji, kot so navodila za uporabo izdelkov ali opreme.«

Republika Slovenija zagovarja stališče, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

13.1.b

»Prepoved v notranje pravilnike podjetij in v osebne dokumente vstavljati kakršne koli določbe, ki izključujejo ali omejujejo uporabo italijanščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ, in ponovno poudarja, da v Republiki Sloveniji predpisi in zakoni ne vključujejo ukrepov, ki bi kakor koli posegali v uporabo italijanskega jezika v pravilnikih podjetij in v zasebnih dokumentih.

13.1.c

»Nasprotovati praksi, katere namen je odvrčanje od uporabe italijanščine v zvezi z gospodarskimi in družbenimi dejavnostmi.«

Republika Slovenija zagovarja stališče, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

13.1.d

»Bolj omogočati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo italijanščine v gospodarskem in družbenem življenju.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je odgovor na to vprašanje pri členu 10.2.d. Pri tem dodaja, da je ministrstvo, pristojno za kohezijo in regionalni razvoj, za uresničevanje ustavnih pravic italijanske narodne skupnosti na področju ustvarjanja gospodarske osnove narodnosti, ki ga urejata Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in Zakon o uporabi sredstev, pridobljenih iz naslova kupnine na podlagi zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij, tako v letih 2017–2020 kakor tudi 2021–2024 razpisalo Program spodbujanja gospodarske osnove italijanske narodne skupnosti (<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/problemska-obmocja-in-obmocja-avtohtonih-narodnih-skupnosti/program-razvojnih-ukrepov-na-obmocju-kjer-zivi-italijanska-narodna-skupnost/>) (v nadaljnjem besedilu: program).

Posebnost programa je, da se pri izvajanju sistemskih ukrepov za zagotavljanje gospodarske osnove avtohtonih narodnih skupnosti (italijanske in madžarske) izvajajo ukrepi na območjih, kjer narodni skupnosti živita. Pri tem subjekti, ki so upravičeni do konkretnih pomoči, niso predstavniške organizacije samoupravnih narodnih skupnosti, pač pa gospodarski subjekti, neodvisno od tega, ali so njihovi lastniki oziroma zaposleni pripadniki večinskega naroda, manjšine ali tuji investitorji.

Ukrepi programa so:

- spodbujanje naložb v gospodarstvu,
- spodbujanje turističnih dejavnosti in proizvodov,
- sofinanciranje projektov z odobrenimi evropskimi sredstvi (ni bilo izvedenih aktivnosti),
- promocija območja in podpora pri izvajanju programa.

Hkrati se s pomočjo programa na teh območjih, kjer živijo pripadniki italijanske narodne skupnosti, spodbuja raba italijanskega jezika v gospodarskem in družbenem življenju.

13.2.a

»Vključiti določbe v finančne in bančne predpise, ki dovoljujejo uporabo italijanščine pri sestavljanju plačilnih nalogov ali drugih finančnih dokumentov, da se zagotovi izvajanje teh določb.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

13.2.b

»V javnem sektorju organizirati dejavnosti za spodbujanje rabe italijanščine v gospodarskem in družbenem življenju.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo odgovorila pri členih 10.2.d, 10.3.a in 12.1.a, d, e, f.

13.2.c

»Zagotavljati, da socialnovarstvene ustanove, na primer bolnišnice, domovi za starejše in drugi domovi, omogočajo uporabo italijanščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

Republika Slovenija dodaja, da Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPDVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ in 14/23 – odl. US), ki ureja vsebino in opravljanje zdravstvene dejavnosti, v 63. členu določa, da morajo zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci, ki opravljajo svoje delo neposredno s pacienti na dvojezičnih območjih, obvladati tudi jezik narodnih skupnosti. Izvajalci zdravstvene dejavnosti, vključeni v mrežo javne zdravstvene službe, zagotavljajo, da se na območjih občin, v katerih živi italijanska narodna skupnost, bolniku zagotovi pravica do sporazumevanja z zdravstvenimi delavci in zdravstvenimi sodelavci v italijanskem jeziku vsaj na stopnji znanja B2 oziroma C1 za verbalno sporazumevanje (drugi in tretji odstavek tega člena). Pravica se bolniku lahko omogoči v najbližji bolnišnici, ki leži zunaj območja občin, v katerih živi avtohtona narodna skupnost, kadar na tem območju ni takšne ustanove.

Zakon o pacientovih pravicah (Uradni list RS, št. 15/08, 55/17, 177/20 in 100/22 – ZNUZSZS) v 19. členu določa način sporazumevanja. Pacient ima pravico, da zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci z njim govorijo ali drugače komunicirajo v slovenskem jeziku ali v jeziku narodne skupnosti na območjih lokalnih skupnosti, kjer je poleg slovenskega jezika uradni jezik tudi italijanski jezik.

Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21) v 11. členu določa, da zdravnik pri opravljanju zdravniške službe uporablja slovenski jezik, na dvojezičnem mešanem območju italijanske narodne skupnosti pa uporablja tudi italijanski jezik. Pravica se lahko bolniku omogoči v najbližji bolnišnici, ki leži zunaj območja občin, v katerih živi avtohtona narodna skupnost, kadar na tem območju ni takšne ustanove.

Glede opravljanja zdravniške službe Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist (Uradni list RS, št. 107/10, 40/17 – ZZdrS-F in 203/20 – ZIUPOPDVE) v 29. členu določa, da mora oseba pred zaposlitvijo predložiti dokazilo o znanju slovenskega jezika, na območju občin, na katerih živi italijanska narodna skupnost, pa tudi dokazilo o znanju italijanskega jezika v skladu s stopnjo znanja jezika, ki ga za posamezna delovna mesta določi izvajalec zdravstvene dejavnosti.

13.2.d

»Zagotavljati, da so varnostna navodila sestavljena tudi v italijanščini.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je na to priporočilo že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

13.2.e

»Zagotavljati, da so informacije organov oblasti, ki se nanašajo na pravice potrošnikov, na voljo v italijanščini.«

Tržni inšpektorat Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: TIRS) v območni enoti Koper/Capodistria - Postojna zagotavlja ustrezen kader, ki daje informacije v jezikih narodnih skupnosti. TIRS je organ nadzora, ki v skladu z veljavno zakonodajo zagotavlja dajanje informacij o pravicah potrošnikov v italijanskem jeziku ustno vsem, ki te informacije želijo oziroma potrebujejo.

Republika Slovenija pojasnjuje, da je zakonodaja s področja varstva potrošnikov in konkurence urejena tako, da zadovoljivo uresničuje varstvo potrošnikov in konkurence tudi v italijanskem jeziku na dvojezičnem območju. Dodatno opozarja na odgovor pri členu 10.1.ai.

14. člen ČEZMEJNE IZMENJAVE

14.a

»Uporaba dvostranskih in večstranskih sporazumov, sklenjenih z državami, v katerih se uporablja italijanščina v enaki ali podobni obliki, ali sklepanje takih sporazumov za spodbujanje stikov med uporabniki italijanščine v zadevnih državah v kulturi, izobraževanju, obveščanju, poklicnem usposabljanju in stalnem izobraževanju.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

14.b

»V dobro italijanščine lajšati in/ali spodbujati čezmejno sodelovanje, še zlasti med regionalnimi in lokalnimi organi oblasti, na ozemlju katerih se italijanščina uporablja v enaki ali podobni obliki.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

2.5 ROMŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati romščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe romščine.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da se zaveza v celoti uresničuje na pravnih podlagah, ki so navedene v predhodnih periodičnih poročilih.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe romščine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 2, in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (5. Romski jezik)).

7.1.d

»Lajšati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo romščine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) in v zasebnem življenju.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je bila romščina vključena v nacionalna programa za jezikovno politiko (2007–2011 in 2014–2018) in tudi v Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025, ki je bila sprejeta v Državnem zboru Republike Slovenije 1. junija 2021, in sicer z različnimi cilji in ukrepi za ohranjanje, razvijanje in promocijo jezika in kulture jezikovnih skupnosti v okviru jezikovnega izobraževanja in jezikovne opremljenosti.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, v skladu s 65. členom ZUJIK na podlagi vsakoletnega javnega razpisa financira različne kulturne projekte, ki so namenjeni ohranjanju, promociji in razvoju kulture, jezika in identitete romske skupnosti, spodbujanju aktivnosti in ustvarjalnosti pripadnikov romske skupnosti na področju kulture, kulturnega vključevanja ob ohranjanju kulturne raznovrstnosti ter večji ozaveščenosti o kulturi in jeziku romske skupnosti. Na razpis se lahko prijavijo nepridobitne kulturne organizacije s statusom pravne osebe zasebnega prava na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji, ki so registrirane za opravljanje kulturno-umetniških dejavnosti in posredovanje kulturnih dobrin v Sloveniji ter delujejo vsaj eno leto od datuma registracije na področju romske skupnosti, in ustvarjalci na področju romske skupnosti v Republiki Sloveniji s statusom samozaposlenih v kulturi.

Ministrstvo, pristojno za kulturo, je odobrilo sofinanciranje projektov na vseh področjih kulture, to so: izdajateljska in založniška dejavnost, spletne strani, dejavnosti kulturnih skupin, kulturna animacija, dejavnosti za ohranjanje jezika, mednarodno sodelovanje, medsebojno kulturno sodelovanje različnih manjšinskih etničnih skupnosti, predstavitve kulturnih dejavnosti širšemu okolju, prireditve, predavanja, seminarji, delavnice, digitalizacija in podobno.

V letu 2020 je bilo za sofinanciranje odobrenih 66 projektov v skupni višini 92.115 evrov. Izvedenih je bilo 59 projektov v skupni višini 81.715 evrov. V letu 2020 je bila realizacija (91,59 %) najnižja v vseh letih, odkar se izvaja ta poseben razpis. Razlog je bila epidemija covid-19, saj so imeli izvajalci težave pri izvajanju projektov ali jih celo niso mogli izvesti, težavno pa je bilo že podpisovanje pogodb, ki se je pri nekaterih izvajalcih zaradi začasnega prenehanja prevzemanja obveznosti proračuna zavleklo v jesen. Za olajšanje položaja so imeli izvajalci možnost zaprositi za podaljšanje roka za dokončanje projekta (do največ enega leta), kar so nekateri izvajalci tudi storili in so jim bili pripravljene aneksi k pogodbam.

V letu 2021 je bila realizacija visoka (99,11 %) kljub nekaterim vladnim ukrepom za zaježitev širjenja covid-19 in zaradi možnosti podaljšanja roka za dokončanje projekta, ki pa je izvajalci niso več uporabili. Odobrenih je bilo 71 projektov v skupni višini 92.115 evrov, izvedenih pa 70 projektov v skupni višini 91.296 evrov.

V letu 2022 so se na predmetnem razpisu povišala sredstva, zato je bilo odobrenih 86 projektov v višini 142.114 evrov, realiziranih oziroma izplačanih pa 141.599,11 evra za 85 projektov, kar je 99,64-odstotna realizacija.

V letu 2023 je bilo za sofinanciranje odobrenih 69 projektov v skupni višini 142.115 evrov. Pogodbe so sklenjene, sredstva se črpajo. Število izvedenih projektov in realizirana sredstva bodo znani naknadno, po izteku leta 2023.

Preglednica financiranih kulturnih programov je v prilogi na koncu poročila.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki uporabljajo romščino in vzpostaviti kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Republika Slovenija pojasnjuje, da je odgovor na to priporočilo pri členu 7.1.d.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij romščine na vseh ustreznih stopnjah.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 2, in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (5. Romski jezik)).

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo romskega jezika, da se ga naučijo.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 2, in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (5. Romski jezik)) ter v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

7.1.h

»Spodbujati študij in raziskovanje romščine na univerzah ali v enakovrednih ustanovah.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ.

7.1.i

»Spodbujati transnacionalne izmenjave na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist romščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe romščine.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi, spodbujanje spoštovanja, razumevanja in strpnosti do romščine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja, spodbujanje javnih medijev k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do romščine med svoje cilje.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 2, in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (5. Romski jezik)).

Republika Slovenija pojasnjuje tudi, da ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi 4. člena Zakona o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo in nadaljnji) podpira medije pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so pomembne (med drugim) za uresničevanje pravice državljanov oziroma državljanek Republike Slovenije, Slovencev po svetu, pripadnikov oziroma pripadnic slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, do javnega obveščanja in do obveščenosti.

Poleg tega ministrstvo, pristojno za kulturo, na podlagi rednih letnih javnih razpisov za sofinanciranje programskih vsebin medijev zagotavlja sredstva za sofinanciranje:

- pluralnosti in demokratičnosti splošnoinformativnih tiskanih medijev,
- pluralnosti in demokratičnosti programskih vsebin radijskih in televizijskih programov ter elektronskih publikacij in
- razvoja programskih vsebin radijskih in televizijskih programov s statusom lokalnega, regionalnega, študentskega oziroma nepridobitnega radijskega ali televizijskega programa.

V okviru rednega letnega razpisa za sofinanciranje programskih vsebin medijev, izvedenega v letu 2022 (JPR-MV-2022), so bili sofinancirani trije projekti (v skupnem znesku 134.075,59 evra), ki med drugim obravnavajo vprašanja romske skupnosti v Republiki Sloveniji, in sicer:

- Most sožitja – ZVEZA ROMOV SLOVENIJE (Radio Romic) – projekt Most sožitja vsebuje prispevke, ki imajo poudarek na boju proti predsodkom do Romov, predstavljajo romsko problematiko, življenje, navade, romsko kulturo. Oddaje potekajo v slovenskem jeziku, deloma pa tudi v romščini (znesek sofinanciranja: 29.964,92 evra),
- Zahodno dolenski odmevi – UNIVOX, d. o. o. (Radio Univox) – Romani urica je oddaja, ki skrbi za obveščanje Romov in prispeva k boljšemu sodelovanju med Romi in preostalim prebivalstvom, poroča o življenju Romov, njihovem kulturnem udejstvovanju, navadah in izobraževanju (znesek sofinanciranja 68.111,03 evra),
- Aktualno – osrednje informativne oddaje na Murskem valu – RADIO MURSKI VAL, d. o. o. (Radio Murski val) – v osrednji informativni oddaji je poseben poudarek na vsebinah o porabskih Slovencih, sodelovanju s sosednjimi Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško, na življenju in delu Madžarov in Romov v Prekmurju. Obmejnost in narodnostna politika sta zaradi dejstva, da Murski val deluje na območju, na katerem živita madžarska narodna in romska etnična skupnost, v soseščini – Porabju pa pripadniki slovenske narodnosti, programska stalnica (znesek sofinanciranja 35.999,64 evra).

Republika Slovenija izraža velik posluš in podporo radijskim in televizijskim programom za romsko skupnost, kar se kaže tudi v obliki sofinanciranja. Glavni vir financiranja vseh radijskih in televizijskih programov pa je v skladu z veljavnim Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (v nadaljnjem besedilu: ZRTVS-1) prispevek, ki je posebna oblika javne dajatve in je namenjena financiranju javnega medijskega servisa.

Sredstva, ki jih Republika Slovenija zagotavlja za sofinanciranje radijskih in televizijskih programov za romsko skupnost na podlagi veljavnega ZRTVS-1, so se v zadnjih letih povečala, kar je razvidno iz preglednice v nadaljevanju.

RTV programi, v evrih	2019	2020	2021	2022	Načrt za 2023
za romsko skupnost	183.000	193.000	193.000	193.000	193.000

7.4

»Upoštevanje izraženih potreb in želja skupine, ki uporablja romščino, ustanavljanje organov za svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na romščino.«

Odbor strokovnjakov ohranja ugotovitev, da je ta zaveza izpolnjena.

2.6 SRBŠČINA

7. člen CILJI IN NAČELA

7.1.a

»Priznati srbščino kot izraz kulturnega bogastva.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.b

»Zagotavljati, da obstoječe ali nove upravne delitve niso ovira za spodbujanje rabe srbščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.c

»Sprejeti odločne ukrepe za spodbujanje rabe srbščine.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.d

»Bolj omogočati in/ali spodbujati ustno in pisno rabo srbsčine v javnem življenju (izobraževanje, pravosodni organi, upravni organi in javne storitve, mediji, kulturne dejavnosti in ustanove, gospodarsko in družbeno življenje, čezmejne izmenjave) in v zasebnem življenju.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.e

»Vzdrževati in razvijati vezi na področjih, ki jih vključuje ELRMJ, med skupinami v državi, ki uporabljajo srbsčino in vzpostaviti kulturne odnose z drugimi jezikovnimi skupinami.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.f

»Zagotavljati oblike in sredstva za poučevanje in študij srbsčine na vseh ustreznih stopnjah.«

Na to priporočilo je Republika Slovenija že odgovorila v petem periodičnem poročilu o izvajanju ELRMJ in do oddaje šestega poročila o izvajanju ELRMJ na tem področju ni bilo sprememb, spremembe tudi niso načrtovane v prihodnosti. Glej tudi pojasnilo v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.g

»Zagotavljati možnosti osebam (tudi odraslim), ki ne govorijo srbskega jezika, da se ga naučijo.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov o izvajanju ELRMJ v Sloveniji (dokument CM(2021)134 z dne 20. oktobra 2021 (6. Srbski jezik)).

7.1.h

»Spodbujanje študija in raziskovanja srbsčine na univerzah ali enakovrednih ustanovah.«

Odgovor na to priporočilo je v petem, šestem in sedmem odstavku uvoda v šesto poročilo o izvajanju ELRMJ in v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.1.i

»Spodbujanje transnacionalnih izmenjav na področjih, ki jih pokriva ELRMJ, v korist srbsčine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.2

»Odpraviti vsako neupravičeno razlikovanje, izključevanje, omejevanje ali dajanje prednosti glede rabe srbsčine.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

7.3

»Spodbujati medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi, spodbujati spoštovanje, razumevanje in strpnost do srbsčine v okviru ciljev izobraževanja in usposabljanja ter spodbujati javne medije k vključevanju spoštovanja, razumevanja in strpnosti do srbsčine med svoje cilje.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1. Dodatno pojasnilo je Republika Slovenija podala še v II. delu, točka 2.1 Hrvaščina, člen 7.3.

7.4

»Upoštevati izražene potrebe in želje skupine, ki uporablja srbsčino, ter ustanovitev organov za svetovanje oblastem o vseh zadevah, ki se nanašajo na srbsčino.«

Odgovor na to priporočilo je v Pojasnilih k Priporočilom namestnikov ministrov (dokument CM/RecChL(2020)2 z dne 23. septembra 2020) o izvajanju ELRMJ v Sloveniji, priporočilo 1.

III. del

Posebna vprašanja

V okviru stalnega dialoga s svetovalnim odborom se države pogodbenice lahko povabijo, da predložijo odgovore na posebna vprašanja, ki se lahko pojavijo v posebnih nacionalnih okoliščinah.

Republika Slovenija posebnih vprašanj ni prejela.

IV. del

Dodatne informacije

Republika Slovenija v ločenem dokumentu prilaga kontaktne podatke organov ali združenj, ki predstavljajo osebe, ki pripadajo nacionalnim manjšinam in/ali spodbujajo njihove pravice, dokument ne bo objavljen. Dodatno prilaga še odzive OSSIN, SRSRS, PMSNS ob pripravi šestega poročila.

Prilogi

Aktivnosti Ministrstva za zdravje
Preglednica kulturnih programov